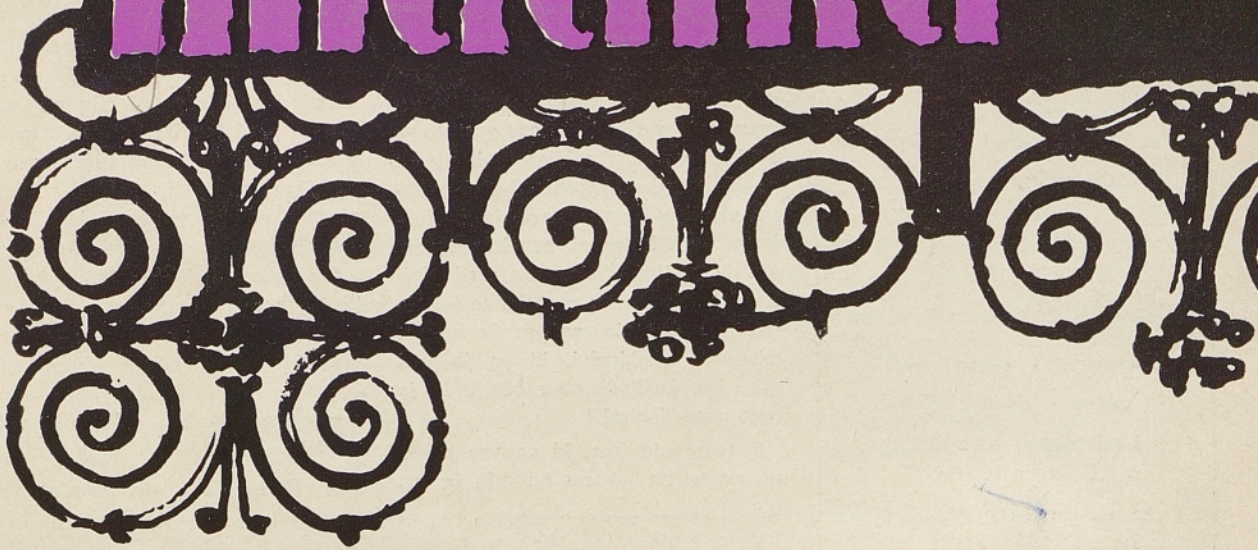

mladiika

december

VSEBINA:

Msgr. Lojze Škerl: Božično voščilo	145
Slavko: Božične pesmi	146
Mama Jan: Krznjeni plašč	147
Drago Štoka: Obrobni zapiski	147
Franc Segula: Kako je z beatifikacijo Slomška?	148
Ksenija Levak: Nizozemska — dežela vedrine in domačnosti	151
Dialog s športnim svetom	154
Slavko: Pesmi	155
Lojze Škerl: Slovenicum	156
Rado Bednarik: Stari gradovi na Goriškem	157
Srečko Simoneta: Srčni infarkt vedno pogostejši	159
Prva pomoč	161
d.f.: Začetnikove težave	162
Drago Štoka: Ob smrti Jožeta Vidmarja	164
Josip Kravos: Jaslice v koronejskih zaporih	164
xxx Brali smo	165
J. P.: Dva velika pevka nastopa	166
Radijski spored za božične praznike	166
Martin Jevnikar: Sodobna slov. zamejska literatura (nad.)	168
M. Š.: Dr. Truhlar, Pokoncilski etos	168

Uredil

JOŽE PETERLIN

Revijo izdaja uredniški odbor: Stanko Janežič, Marij Maver, Albert Miklavc, Franc Mljač, Sergij Pahor, Jože Peterlin, Maks Šah, Drago Štoka, Marija Češcut in Silvan Kerševan

Odgovorni urednik:
MARIJ MAVER

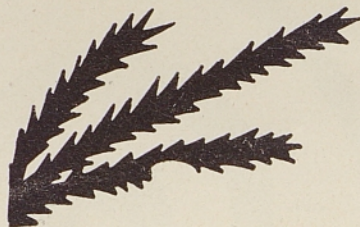
Zunanja oprema
KLAVDIJ PALCIC

Uredništvo in uprava: Trst, via Donizetti 3, tel. 23-779 — Poduredništvo v Gorici: SKAD

Čekovni račun 11/7019

Registrirano na sodišču
v Trstu št. 193

Tiska tiskarna »Graphis«, Trst, ul. Sv. Frančiška 20, tel. 29-477

Vesele božične praznike
in srečna novo leta 1968

žolita

uredništvo in uprava
»MLADIKE«

SE O »ZAČASNEM ODBORU«

Hitim izraziti svoje soglasje k pismu M. K., zagovornika in aktivista Slovenske skupnosti (kot se je podpisal), objavljenem v novembarški številki Vaše cenjene revije, ki jo pazljivo čitam. Kot toliko drugih slovenskih izobražencev, po rojstvu in bivanju Tržačanov, ki se — ne glede na svetovni nazor in politično prepričanje — slovenski stvari niso izneverili, bode tudi mene v oči besedica »začasni« v naslovu Odbora za upravo Kulturnega doma, o katerem je govora. Res je, ta »začasnost« traja le predolgo, še dalj pa — pristavljam jaz — diktatura **monopolističnega zaprtega kroga**, ki se za njo skriva ter z njo špekulira v določene namene. In to v brk vsem demokratičnim načelom, ki naj bi končno zavladata med nami v zamejstvu, v posmeh vzvišenemu smotru, kateremu bi ta lepi, osrednji hram naše kulture mogel in moral služiti! Zrastel je na pogorišču nekdanjega, da bi služil nam vsem, po krivdi tega ozkega kroga sebičnih privilegirancev pa še danes ni in ne more postati **skupno ognjišče** kulturno-prosvetne dejavnosti našega primorskega ljudstva. Ves blesk njegovega marmorja v siju lestencev ga zato — dokler je položaj takšen — k njemu ne bo uspel pritegniti. Odtod **obupne** vrzeli v vrstah parterja in balkona, nad katerimi nenehno tarnamo. Upravljačem doma, s predsednikom dr. Tončičem na čelu, te luknje molče trobentajo, naj se že enkrat odpovedo ekskluzivni, ki so jo nad njim proglasili že ob spočetju in jo nato sankcionirali!

S tem dejanjem, ki ga vsa pošte. na slovenska javnost od njih že ne-

kaj let terja, bi bil storjen resnično velik korak naprej k prepotrebni vzajemni obrambi naših življenjskih interesov, predvsem naše materine besede, za katero nam je, ker — mimo **slovenske šole**, ki nas druži — pomeni le **skupen kulturni dom**, v katerem mora biti za vse prostora, največje jamstvo našega obstoja.

A koliko protestov je bilo že poprej iznešenih na račun **nekulturnih sejavcev** na naši kulturni njivi! — Zalegli niso nič; naleteli so na gluha ušesa tudi v matični domovini. Z iste verige koristljubnih podvigov, s katero so priklenjeni nanjo, niti brijski sklepi niso odtrgali ne enega teh škodljivcev. Pritožbe zoper njih so spet utihnile, ker jih nikdo ni poslušal. SKUD »Misel in delo« pa potrpežljivo čaka na izid pravde proti nekaterim trdoglavim nasilnežem, ki so izkoriščali njegovo ime, lasteč si njegovo mesto v Začasnem odboru, čeprav društvene izkaznice nikoli niso imeli in jih za kaj takega nihče ni pooblastil.

Brez teh odkritih in prikritih spletkarjev, bi se kulturne struje že davno stekale v ta **»naš dom, ki je tako malo naš«** in vprašanje skupne uprave ne bi bilo več odprto. Dobro misleči predstavniki kulturno-prosvetnih organizacij, ki jih imamo, so že nekajkrat pokazali odločno voljo za njegovo rešitev, toda vse je bilo kot bob ob steno.

Prav zato, spričo bridkih izkušenj, ki jih v tej zadevi imamo, se mnogi, kljub najboljši volji, žal ne moremo strinjati z laskavo oceno Mladike o predsedniku Začasnega odbora, ker v svoji funkciji doslej še daleč ni dokazal, da bi bil »nepriustranska

(Dalje na 3. str. platnic)

Posamezna številka Mladike stane 200 lir, po pošti 220 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 2000 (2200) lir. Naročnina za ves letnik v Jugoslaviji 45 Ndin, v Ameriki stane 5,5 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 4 funte.

France Gorše: Jaslice

BOŽIČNO VOŠČILO GOSPODA VIKARJA MSGR. LOJZETA ŠKERLA

Božič je lep praznik. A če želiš o njem kaj povedati ali napisati, se znajdeš v zadregi. In vendar govori božič o »velikem veselju«, o Odrešenikovem rojstvu, o slavi Bogu na višavah; o miru, ki naj ga bodo deležni ljudje, ki so Bogu po volji; pa tudi ljudje, ki so dobre volje! Ta praznik nam celo pove, da je božji Sin postal človek; postal eden izmed nas. Pa še več: ta božji Sin in človek sta se srečala v jasliah, ker drugod za to zgodovinsko srečanje ni bilo prostora.

Ko me je urednik Mladike prosil, naj napišem za revijo par drobnih vrstic, sem se ponovno znašel v zadregi. Kaj naj napišem in kako?

Odkod vendar ta težava, ta zadrega pred veliko božjo božično skrivnostjo? Ta strah pred lučjo, ki sveti na človeštvo iz betlehemske votline?

V zadregi sem se zatekel k evangeliju, k sami božji besedi. Najprej sem odprl evangelij svetega Luke, nato pa še evangelij svetega Mateja. Oba evangelista omenjata, čeprav vsak po svoje, prve dogodke iz Odrešenikovega življenja. In kaj sem odkril? Velikokrat sem že v tihem premišljevanju, v šoli ali na prižnici prelistal te evangeljske strani, a tokrat je name napravila poseben vtis in me presenetila resnica, ki jo poudarjata oba evangeljska pisca.

Luka pravi, da so se pastirji ob angelovem oznanilu o velikem veselju in ob Gospodovi svetlobi prestrašili in da jih je moral angel pomiriti z besedami: »Ne bojte se!«. Matej pa pripoveduje dalje, kako se je kralj Herod prestrašil in ves Jeruzalem z njim, ko so slišali modre, da so na Vzhodu videli Odrešenikovo zvezdo in da so se mu prišli poklonit.

Ob premišljevanju te resnice so vprašanja v moji duši sledila vprašanjem: Ali se ta strah ob novem Božiču pojavlja tudi v našem srcu? Ali se bojimo Odrešenikove luči, ki naj posveti v našo notranjo temo in nevero? Ali nas je strah božjega ognja, ki je prišel na zemljo ob prvem božiču, ker ne želimo, da bi nas ogrela in razvnela božja ljubezen? Ali nas je res strah pred srečanjem Boga s človekom, ker nočemo bratu podati roko in mu pomagati iz trpljenja, greha, nevere, žalosti, osamelosti, revščine, dolgočasje, hudobije, zatiranja, preganjanja, omalovaževanja, nezaupljivosti? Ali se res bojimo pogumnega in junaškega nastopa za našo čast, za božjo čast, za rast Cerkve in naroda? Ali smo prav zaradi tega v zadregi pred božično skrivnostjo? pred novim in prerojenim oznanjenjem luči, milosti, odrešenja? Ali res bežimo v strahu pred seboj, pred lastno odgovornostjo?

In še bi se lahko spraševali...

Drugi Vatikanski koncil je bil za Cerkev kakor nov božič. Poudaril je potrebe in zahteve sedanjega sveta. Iz njega je posijala luč velikega veselja. Marsikaterega je pa navdal s strahom!

VI. Truhlar omenja v svoji novi knjigi »Pokoncilski katoliški etos« posebnost dva vzroka tega sodobnega strahu in njune posledice. »Najprej strah pred

SLAVKO

SVETA NOČ

Vetrovi sveti
so zaveli
v temačnost noči.

Zvezde
žare
kot z lestenca.

Ptice
strme
v svetonočno temino.

Trop ovac
binglja
v skrivnostno tišino.

Duše stoje
na razpotju
nebrojnih steza.

Angel deli
bogate darove
svete božične noči.

novimi pogledi in določitvami. Človek se boji koraka v novo. Noče v nepoznano. Boji se trenutnega občutka dezorientacije, ki je ob prehodu v nov svet neizogiben. Varneje se čuti v že poznanih ureditvah. Zato raje ostaja v njih, čeprav več ne ustrezajo njegovi novi razvojni stopnji. Ker se pa novim, osebnejšim odločitvam umika, v rasti nujno zaostane.«

Kdor pa v rasti zaostaja, tega je strah.

Drugi važen vzrok tega strahu je »iskanje lagodnosti, beg pred naporom, zato odlaganje odgovornosti na druge in voljna podreditve samega sebe tem drugim.«

Kdor se zanaša na druge, beži pred odgovornostjo, se boji božjega Sodnika, čeprav ta prihaja med nas v podobi neboglenega otročiča.

Iz drobnih vrstic, ki naj bi bile pristrčno božično voščilo, je nastala dolga pridiga. In zaključek te pridige naj bo: »Ne bojte se!« Božji Odrešenik, ki se vrača med nas v božični skrivnosti, naj da nam vsem tistega poguma, ki ga zahtevajo od nas današnje potrebe, a tudi naše zmožnosti, naša resnost in vztrajnost v dobrem.

Odprimo svoje srce božjim navdihom in božji ljubezni!

Zato pa vsem znanim in nepoznanim iskateljem veselja v veri in osrečujoče ljubezni: Vesel Božič!

BOŽIČNE ŽELJE

Kristalne snežinke
božičnih darov
bogate nocoj
drobne veje
moje duše.

Se veselim
svete snežnine
božičnih kosmin
in koprnim
po dopolnitvi časov.

Postal bom smreka
globokih korenin,
širokih vej
in sinjih višin:
mogočno božično drevo.

BOŽIČ V DUŠI

Skrivnostna božičnost
je porodila nocoj
v moji prazni duši
Kristusa.

Povil ga bom
v plenice čiste vere,
pripravil v svoji duši dom
za Kristusa.

Strmel bom vanj
s prameni trdnega zaupanja,
se prebudil iz sanj
v Kristusa.

Ogrel ga bom nocoj
s plameni vdanostne ljubezni
in duh postal bo moj:
dejanska božičnost.

BOŽIČ

Spev pastirjev v noči:
duša omladi,
se prebudi,
mane si oči
kot iz težkih sanj...

Zasledi,
zvezda repatica,
božično skrivnost
in počasti
večno modrost...

Se prerodi
v otroštvo božje
in obrodi
sadove svete
božične noči.

KRZNENI PLAŠČ

»Halo! Mara!« sem vpil v telefon, »danes pridem kasneje domov, da ne boš v iskrbeh! Moram dvigniti krzneni plašč...«

»Kaj pa noriš,« me je prekinila ona, »kar povej, kam bi šel rad z družbo.«

»Vsaj počakaj, da povem. Nikamor ne grem. Samo po plašč moram še nocoj. No, počakaj, kaj spet ugovarjaš! Se spomniš, da sem redno pošiljal izpolnjene listke, ki sem jih dobil pri milu za britje? Pred božičem je bilo prvo žrebanje in jaz sem zadel tisti plašč...«

»Ti, čakaj! Ena je šele, pa ne da si se ga naložil ob tej uri?« Takrat sem z eno stopil na drugo, da sem začutil bolečino na kurjem očesu, drugače bi bil vzrojil.

»Verjemi ali ne, nosila boš o praznikih plašč kot samo velike gospe sredi mesta.«

Ko sem sedel na avtobus z velikansko škatlo v naročju se ni nihče zmenil zame, a doma je bila kuhinja že polna ljudi. V našem predmestju se ne zgodi vsak dan, da bi se kdo vrnil iz mesta z dragocenim kožuhočinastim plaščem na rokah. Bili so tu vsi prebivalci hiše, bližnji sosede in svakinja Elsa s svojim možem. Položil sem škatlo na mizo, jo odvil in odprl. Vsem se je iztrgal vzklík občudovanja: pred nami je ležalo čudovito krzno s svetlečimi se dlakami, kot ga vidiš le na ramenih filmskih div. Moji svaki Sergij je potegnil skoro boječe po rokavu: »Izgleda res, da je pravi.«

»Pravi!« sem ga nahrulil. »Pravi, kakšen pa! Misliš, da ne ločim vidre od divjega zajca!«

Zena hje počasi vzela plašč iz škatle, previdno kakor bi jemala v roko dragoceno porcelansko skodelico. Nato ga je vrgla preko ramen in počasi vtaknila roke v rokave.

»Je tvoja mera?« sem vprašal. Stala je pred menoj kot Kim Novak v kakem salonskem filmu.

»Pri takem plašču ni važno, če je nekoliko večja mera,« je zviška pripomnil svaki.

»Koliko takih plaščev pa si že prinesel svoji ženi Onasis?« sem rekel užaljeno.

»Daj no, srečo si imel, nič drugega, Nande, za srečo ni treba pameti.«

Marine prijateljice pa niso ničesar spregovorile. Po vrsti so si pomerjale plašč in se skoraj pobožno ogledovale v zrcalu naslonjenem na ponev. Celo Baričeva ga je nategnila na svojo obilnost, a ga je takoj slekla, ko je videla, da niti gladko krzno ne more napraviti iz nje elegantne gospe.

Zvečer so prišli še drugi sosede in se gnetli v kuhinji, kot bi bili odprli osmico. Stopil sem pred hišo, prišel je mimo policaj Pepi, ki že dolgo vrsto let vrši to službo v našem predmestju.

»Kaj pa je danes pri vas, Nande? Menda nimate krsta, nič nisem slišal.«

DROBNI ZAPISKI

CESTNE TABLE IN NJIH NAPISI

Eno prejšnjih nedelj sem bil na sprehodu po nekaterih naših vaseh; sonce in sveži zras sta me zvalila na Kras. Nekaj pa me je motilo pri tem sprehodu: table in napisi na njih. Povsod je opaziti veliko novih tabel (občinskih, pokrajinskih itd.), ki označujejo kraje ali znamenitejše točke. Žalostno, da nikjer (razen občinskih napisov v okoliških občinah) ni dvojezičnih napisov! Nikjer! Nihče noče slišati o slovenskih napisih. Kot da bi bili kje na Siciliji! In zdaj vidim neke nove table (ne vem, kdo jih je postavil), zelo okusno izdelane, ki oznanjajo, kdaj je v dotičnem kraju nedeljska sv. maša. Zelo pametno, da se izletnike, oziroma potnike obvesti o urniku sv. maš, da tako lahko opravi svojo versko dolžnost, če želi jo. Ni pa pametno in prav, da je obvestilo samo v italijanskem jeziku: ne samo zaradi principa dvojezičnosti, zaradi londonskega sporazuma, itd., ampak predvsem zaradi neke korektnosti in olike, ki bi morali veljati v vsaki civilizirani družbi, kajti o urniku nedeljskih maš bi morali obvestiti ne samo nas, ki živimo v teh krajih, marveč tudi Slovence in druge Jugoslovane, ki prihajajo z onkraj meje, nadalje angleške, nemške turiste itd.

Zakaj taka ozkost, taka zaprtost? Kaj bi ne bilo prav in lepo, da bi bili ti napisi v več jezikih? Isto bi lahko rekli glede napisov in tabel, ki kažejo pot k svetišču na Vejni: povsod samo en jezik, čeprav prihajajo gor romarji iz vsemogočih krajev in držav. Zakaj tak narcizem glede lastnega jezika?

OTVORITEV KOPRSKE ZELEZNICE

Ce imamo tu opravka z narcizizmom, beležimo na drugi strani pa preveliko obzirnost. Ob priložnosti otvoritve koprsk² železnice (dogodek izrednega pomena za Koper in ostalo Slovenijo) je namreč moj prijatelj — javni politični in kulturni delavec — dobil povabilo na slovesnost te otvoritve. Nemalo nas je začudilo, da je bilo to povabilo samo v italijanskem jeziku: slovenski javni delavec, slovenski politični predstavnik v zamejstvu, borec za pravice narodne manjšine — pa dobi iz Kopra vačilo v italijanščini!

Ne vem, ali imamo opravka zgolj z nemarnostjo, z ne ljubo pomoto, ali smo že pri nenačelnosti, ali pa spada ta stvar v širši načrt, ki naj privede do popolne soglasnosti med sosednjima državama na škodo nas — zamejskih Slovencev?

Drago Stoka

KAKO JE Z BEATIFIKACIJO SLOMSKA?

Kakor naše cenjene bravke in bravci že vedo, je ves škofijski postopek za Slomškovo beatifikacijo že nekaj let — od novembra 1963 — na obredni kongregaciji pri sv. sedežu v Rimu. Pravim: ves postopek, s tem mislim vse Slomškeve spise in razen tega dva druga postopka, ki sta za beatifikacijo po karoničnem pravu predpisana, namreč postopek o nečeščenju (de non cultu) in postopek o herojskih krepostih (de fama sanctitatis). Slednja dva postopka obsegata skupno 800 protokolnih strani, katere je škofijski ordinariat s posebnim dovoljenjem obredne kongregacije moral prevzeti v latinski jezik in vse to prepisati z roko in s posebnim arhivskim črnilom.

»Nande je zadel krznen plašč,« se je brž vtaknil vmes moj svak.

»Res?« se je začudil policaj, »takih dragocenosti pa ni dobro držati doma. Zavarujte ga.«

»Imaš prav,« se je spet vtaknil svak. »Poleti ga boš moral pa hraniti pri krznarju, da ti ga molji ne požro.«

Popraskal sem se za ušesi. Da bi imel take stroške, še preden bi plašč komu kaj odvrnil!

Nato je svak s svojim značilnim smehljanjem vprašal: »Kdaj pa bo oblekla tvoja žena to čudo? In za kam?«

»Kako za kam. Kamor bo hotela,« sem vzrožil.

»Tudi če bi šla v zadrugo po kis?« se je zarežal svak. »Ali pa v kino v soboto zvečer? Če ne bo kar večerje kuhala od zdaj naprej v krznenem plašču!«

»Se nisi končal?« sem preteče rastlel.

»Ne jezi se, saj boš moral zdaj o tem razmišljati,« je oni posmehljivo odvrnil in se obrnil, da gre domov.

»Zoprni nevoščljivec! Ne more pogoltniti, da sam ni imel te sreče?« sem rekel.

Pepi je prikimal. Čez čas pa je rekel: »A čisto brez podlage le ni njegovo govorjenje. Ne misli, da me kaj briga, ampak je res vprašanje, kdaj ga bo mogla obleči.«

»O, takih prilik je dovolj: poroke, pogrebi, predstave...«

Porok ni ravno na pretek. Saj že deset let nisi bil na nobeni. In prireditve. Tudi če so: kaj bo tvoja v krznem plašču sedela med našimi ženami?«

»Kar meni prepusti, kdaj in kam bo šla s tem plaščem,« sem dejal prisiljeno mirno.

»Seveda, seveda,« se je pomirljivo umaknil policaj. »Saj jo pelješ lahko v središče mesta v kako restavracijo ali v nočni lokal, v gledališče. Samo precej penki-penki vzemi s seboj. Jaz se ne maram vtikati, a se bojim, da ti bo prinesel ta plašč več hudega kot dobrega.«

Ko so se vsi nagledali plašča in odšli, sem stopil v kuhinjo. Mara je stala tam v svetlečem se krznenem plašču, z blaženim izrazom na obrazu.

»Nande, dobro da so prazniki pred durmi.«

»Saj ne moreš v našo cerkev med te preproste ljudi?«

»A?« sem suho dejal in obrnil pogovor. »Pepi, policaj, pravi da moramo dati kožuh zavarovati. Lahko ga izgubiš ali se zgodi kaj drugega.«

Sam pri sebi sem bil že prepričan, da dragoceni plašč ne bo prišel nikoli iz našega stanovanja. V najinih dveh sobicah pa se mu nima kaj zgoditi. Kam naj greva tako luksuzno napravljena. Moja plača je ravno pravšna, da sta otroka dostojno oblečena. Mara pa je s srečnim smehljanjem vzklikala: »Pomisli, kakka sreča! Prej se nisem niti zavedala, da sem si ga od nekdaj želela! Moj prvi krzneni plašč!«

»Pa vendar ne misli, da bodo prihodnje leto spet iz tisočev listkov potegnili prav mojega,« sem vznemirjeno pomislil. Take stvari se ne ponavljajo,« sem se vznemirjal.

V pisarni me je kolega takoj začel zbadati. »Fantje, veste da, imamo milijonarja v svoji sredi! Kaj, Nande, zdaj ti ne bo več prišlo na misel, da bi se vlekel za nadure?«

»Zdaj še veliko bolj,« sem grenko pomislil, »kako bom sicer vzdrževal ta zlodjevi kožuh!«

Ko sem se vrnil, je Mara postavljala na mizo krožnike, seveda v predpasniku, brez krzna. Toda pomerila si ga je vsaj petdesetkrat od jutra do zdaj. Ni niti počakala, da bi jo pozdravil.

»Nande, nocoj ga bom oblekla.«

»Hm? Ta, v Zvezdi je dober film.«

Pogledala me je razočarano: »V kino? Kdo bo v temi videl moj plašč?«

»Zdaj imaš, Nande,« sem si dejal, »zavarovalnina, krznar, zdaj pa sam bogve kaj ima za bregom?«

»Ali me ne bi mogel peljati ven na večerjo?« Pomislil sem na »Sestico«, kamor včasih peljeva otroka ob nedeljah po sprehodu. Toda tam še nikoli nisem videl ženske v krznenem plašču.

»Kam misliš, da bi šla?« sem previdno vprašal.

»V Excelsior,« je žena takoj nagovorila.

»Tako daleč?« sem dejal, kot da je Excelsior v Mongoliji.

»Moj plašč spada v center, to bi bil lahko vedel.«

»Seveda,« sem rekel in že zagledal natakarnje, kako se priklanjajo plašču in kakšen denar me bo stalo. A enkrat ji moram napraviti to veselje!

»Za otroke bo prišla moja sestra, sem že uredila,« je rekla Mara.«

»Glej, glej, vse je že pripravila, ne da bi se posvetovala z menoj!«

»Ta teden se pelje Marjan enkrat v mesto« sem dejal. Marjan je moj brat, taksist. Telefoniral sem mu: »Ti, kdaj greš v mesto? A, v četrtek? Bi peljal tudi naju dva? ... Nič zato če bo kasno, greva na večerjo v Excelsior.«

Ko je pripeljal s svojim taksijem, sva že vsaj pol ure čakala pripravljena. Moj brat je bil že slišal praviti o moji »sreči«, zato ni pokazal pretiranega začudenja.

»Ta je res pravi! Moja punca ima ravno takega.«

»Daj no, tisto je kvečjemu zajec,« sem ga zaničljivo zabil. Zraven sem si mislil: »Ravno tebe bi marala, če bi si lahko kupila krzno.« Moj brat je namreč nizek, čokat fant, s potlačnim nosom, kjer se je kot deček vadil v boksu.

»Saj mi je rekla, da je pravi,« mi je ugovarjal. »Čemu bi se prerekala,« sem pomislil in umolknil.

Takoj je ustavil pred Excelsiorjem in sva vstopila v lepo razsvetljeno restavracijo. Naročil sem lahko večerjico, a kljub skromnosti je bil račun tak, da me je zabolal želodec. Naj bo, sem se tolažil, »saj je prvič in zadnjič.«

»No, kako se počutiš, draga?« sem jo vprašal, ko sva prišla na cesto.

»Nebeško,« je sanjavo odgovorila. Jaz sem globoko potlačil bolečino v denarnici, saj sva končno preživela lep večer!

Dal sem plašč zavarovati in sem se dogovoril s krznarjem, da ga bo sprejel čez poletje v svoj hladilnik. Ženi sem kupil razkošno obleko, da je bila v skladu s krznom. Lep dar usode res!

Svak se je zdaj pa zdaj pojavil na vratih s svojim vzvišenim smehljajem: »Bravo, fant! Le glej, da spet kaj ne zadeneš, drugače boš končal v hiralnici!«

A stroškov le ni bilo konca. Ko sem stopil v kuhinjo, me je sprejel čuden mir namesto otroškega živžava.

»Kaj za vrabca pa se je zgodilo?« sem vprašal.

»Tvoja otroka sta napravila nekaj.« Kadar ga otroka kaj polomita, sta »moja« otroka, to že vem.

»Vzela sta plašč iz omare in se prepeljavala po dvorišču. Rob plašča se je nataknil na žebelj v ograji.«

»Skoda, da ga nista raje izgubila,« sem pomislil, »zavarovalnica bi mi izplačala čedno vsotico.«

»In, kaj se je zgodilo?«

»Luknja. Nesla sem ga h krznarju. Dvajset tisoč.«

Spise morata pregledati dva cenzorja nezávisno drug od drugega, ki jih je določila obredna kongregacija. Določila pa jih je izmed 13. slovenskih doktorjev bogoslovja, ki bivajo v Rimu ter obvladajo slovenski in nemški jezik; njihova imena je isti kongregaciji predložil postulator. Ti profesorji po večini poučujejo na raznih rimskih papeških univerzah, njihova imena so pa sledeča: p. dr. Karel Truhlar, p. dr. Maksimiljan Žitnik, p. dr. Ivan Zorè, p. dr. Anton Koren, p. dr. Jakob Žibert, p. dr. Žužek, p. dr. Pavel Leskovec, vsi D. J.; p. dr. Bruno Korošak in p. dr. Ciril Recek iz frančiškanskega reda; p. dr. Arhangel Droic iz kapucinskega reda; p. dr. Anton Legiša, general klaretijancev; dr. Janez Vodopivec in dr. Janez Belej.

Kdo izmed teh je bil določen za cenzorja Slomškovih spisov je tajnost rimske kongregacije: da izmed 13-stih pravkar omenjenih. Vemo le to, da prvi cenzor dela že od januarja l. 1963 in ko bo svoje delo končal in izročil kongregaciji, bo ta vse spise izročila v pregled še drugemu cenzorju. Lahko, da bo ta končal prej kakor prvi, lahko pa tudi, da bo rabil še več časa, da bo pregledal to ogromno, večkrat na drobno pisano maso zdaj v slovensčini in zopet v nemščini.

Kakor smo poprej omenili, je obredna kongregacija dovolila, da je škofijski ordinariat v Mariboru oskrbel prevod postopkov v nemščini t. j., da božjega služabnika Slomška do sedaj nikjer niso javno častili kot blaženega ali svetnika, in o herojskih krepostih ali o sluhu svetosti. Ista kongregacija pa si je pridržala pravico, da imenuje v Rimu cenzorja, ki bo ta prevod pregledal in primerjal s slovenskim originalom. Tudi ta izvedenec je eden izmed 13-stih slovenskih strokovnjakov za obgoslovne vede v Rimu. V teku treh let je odobril 90 členov o herojskih krepostih škofa Slomška. Nato se je utrudil in ostalih 720 na

drobno pisanih protokolnih strani prepustil drugemu cenzorju, ki ga je kongregacija medtem že imenovala vedno izmed znanih 13-stih strokovnjakov. Tudi o njem so mi zagotovili, da marljivo dela. Nihče pa ne more reči — menda tudi on sam ne — kdaj bo mogel to ogromno in mučno delo končati.

Da kratko povzamemo: na obredni kongregaciji ali takozvanemu ministrstvu za blažene in svetnike pri sv. sedežu torej trenutno študirajo Slomškove spise in overavljajo latinski prevod ostalih dveh zgoraj pojasnenih postopkov. Spise študirajo že pet let, latinski prevod ostalih dveh postopkov pa tri leta. Le tako razumemo, koliko smo pridobili, ko nam ni treba prevajati Slomškovih spisov in da sta ostala dva postopka prišla v Rim že prevedena, sicer bi to oboje številno in mučno delo v Rimu lahko trajalo tudi 50 let.

Točneje bi bilo reči v bližnji ali daljnji bodočnosti: ne za eno ne za drugo ne vemo »ne ure ne dneva«. Ko bodo spisi pregledani — upajmo čez pet let — ter overovljen latinski prevod postopkov »de non cultu« in »de fama sanctitatis« — predpostavljamo prav tako čez pet let, bo brez dvoma storjen velik in odločilen korak. Pozitivno sodbo cenzorjev v spisih bo ponel sv. očetu kardinal, ki v beatifikacijskih postopkih nosi naslov »cardinalis ponens«, po naše kardinal-zavetnik. Kardinal-zavetnik igra veliko vlogo. Slomškov postopek v Rimu ga zaenkrat še nima, ker trenutno še ni potreben. Upajmo, da bomo do takrat Slovenci že sami imeli kardinala, kar bi bilo za uspeh postopka seveda velikega pomena. To seveda v primeru, da bosta oba cenzorja ocenila spise pozitivno, vse kar bo negativno, bo treba poprej razjasniti. Jasno je, če bo takih mest v spisih veliko, da se bo zadeva zavlekla lahko za eno ali več let. Tukaj bo postulatorjeva odgovornost postajala vedno večja. Ko bo končno sv. oče — ako upamo, z gotovostjo še ne moremo reči — na Slomškove spise odgovoril »expedit« t. j. »uspešno je,« tedaj bo božji služabnik Slomšek dobil novi naslov »venerabilis« ali »častitljiv« božji služabnik in bo o tem kratko uradno poročilo v vatikanskem dnevniku »L'Osservatore Romano«.

Franc Šegula

»Vraga! Pa kako mirno mi to poveš! Seveda, saj sedim na denarju!«

Ko sem v soboto srečal tesarja Miho, sem bil še vedno slabe volje. Kot nalašč je začel takoj o krznem plašču. Povedal sem mu, kaj se je zgodilo.

»Pravijo, da te je že veliko stal,« je razumevajoč rekel. »Kaj ko bi uredil tako, da bi ti plašč tudi kaj nesel.«

»Me imaš za norca?« sem dejal.

»Ne, ne, a mislil sem... Vendar, da si nevesta, če nima obleke. Lahko sponodi ali če kdo rabi večerno obleko... pa sem mislil... No, kar povedal ti bom po resnici. Moja žena mora v soboto na poroko svoje nečakinje. Njeni sorodniki visoko drže svoj nos in me opravljajo, da jo imam oblečeno kot beračico. Razumeš zdaj...«

»Razumem, tudi jaz imam svaka...«

»Torej, za koliko bi ga posodil? Samo za en dan?«

»Za dva tisoč. Je prav?«

»Zelo mi boš ustregel. Hvala ti.«

Domov grede, sem zadovoljen premišljeval, da bo takih prikljub najbrž precej, da se mi to preklicano krzno lahko sprema ni v zlato jamo.

Mara je ravno lupila krompir, ko sem vstopil.

»Kdaj bo plašč popravljen?«

»V soboto. Zakaj vprašuješ?«

Povedal sem ji o Mihi. A moj glas je postajal vse bolj šibak. V štirinajstih letih sem se navadil na pomembne znake in Marine oči niso obetale nič dobrega.

»Če te prav razumem,« se je vzravnala, misliš plašč začeti posojati za denar?«

»Če nisi tudi ti za to, seveda ne,« sem dejal slabotno.

Nič ni odgovorila. Obrnila se je in zaloputnila za seboj vrata v spalnico, da se je hiša tresla.

Tri dni je vladala v hiši popolna tišina. Mara je delala vse avtomatično, ne da bi se zmenila zame. Ko sem se v soboto vrnil domov, mi je vrgla v naročje plašč kot smrdljivega mrtvega mačka. »Tu ga imaš!« Obrnila se je in izginila v spalnico.

Prijel sem plašč in ga zabrisal po tleh ter z nogo odprl vrata v spalnico:

»Tako?« sem zarjul. »To si mi napravila, to? Meni, ki se potim in trudim, da bi vas čim dostojnejše preživel?«

»Ne tuli,« je rekla in videl sem, da je prestrašena.

»Delam, kar hočem,« sem vzdignil glas. »Enkrat, samo enkrat sem imel srečo, da mi nekaj ni bilo treba šele prigarati! Misliš, da mi niso takoj ponudili čedne vsotice, če plašč prodam? A jaz sem odklonil, prinesel sem ti ga, da bi ti podaril nekaj vrednega, razumeš?«

»Nišem gluha, ne vpij,« je rekla že precej krotko.

»Saj ti ne razumeš nič, nič, nič,« sem si še naprej dajal duška. »Zdaj mi je dovolj! Grem.« Zaloputnil sem vrata, da so skoraj skočila s tečajev.

Vlival sem vase tretje pivo, ko se je pojavil policaj.

»Nande, žena je naročila, da pridi takoj domov!« Ko je zagledal moj obraz, je dostavil: »Ali pa te dam v luknjo zaradi kaljenja nočnega miru.«

Mara me je čakala pred vrati.

»Sem ti že vse povedal,« sem bruhnil.

»Nande,« je šepnila žena. »Premislila sem vse. Ne maram več plašča. Toliko drugega je potrebnega pri hiši, otroka rabita toliko stvari in ti že šest let nisi imel nove obleke. Pro-daj ga...«

(Dalje na str. 163)

NIZOZEMSKA

DEŽELA VEDRINE IN DOMAČNOSTI

Že ob prestopu nemške meje me je Nizozemska osvojila s svojo prikupno pokrajino, z vzorno urejenimi polji ter širnimi travniki in pašniki, ki segajo prav do obzorja. Nebo je bilo jasno in prostrano, njegova sinjina vedrejša kot pri nas. Že ob prvem stiku sem spoznala, da so tudi Holandci taki, vedri in odprti ter s tujcem večinoma ljubeznivi.

Ni je na svetu dežele, ki bi njeno lice bilo v toliki meri sad človeških naporov in prizadevanj. To sem zlasti občutila ob Zuiderskem jezeru, kjer so v teku stoletij dinamični in trdoživi Holandci iztrgali morju obsežne površine. Že samo ime pove, da je Nizozemska nižavje. Njeni zahodni deli ležijo pod morsko gladino ter so nastali v stoletni borbi z morjem. Tu se zdaj širijo slikoviti pašniki, ponekod celo nasadi, za njimi pa pogosto nenadoma uzreš onkraj nasipov bela jadra in jate galebov. Ves ta svet je bilo mogoče pridobiti in ohraniti le z gosto mrežo nasipov, ki ga varujejo pred rušilno silo morja. Le-to rado prodira v ustja rek ter preplavlja polja in vasi. Tudi Zuiderski zaliv je nastal šele v 14. stoletju, ko je morje prodrlo v notranjost in se združilo z obalnim jezerom. Leta 1932 so ta veliki zaliv z nasipom ločili od Severnega morja ter ga odtlej postopno osušujejo. Ob ustjih Rena, Šelde in Maase se širijo napolvine Zelandije z nepregledno menjavo vode in kopnega, vzhodni del Nizozemske pa je bolj sušno nižavje. Le na skrajnem jugu, ob vznožju Ardenov, se svet dvigne do 200 m. Tu prevladuje terciarni apnec z bogatimi slojišči premoga.

Iz šolskih klopi mi je bilo znano, da je podnebje na Nizozemskem namorsko, vlažno in deževno. Meni pa je v veliko presenečenje pripravilo izjemo, ki nemara le potrjuje pravilo, in povsod sem imela sonce, čeprav so me domačini pogosto hudomušno opozarjali, naj si nikar ne mislim, da je vedno tako. Med svojim bivanjem na Holandskem se namreč nisem omejila na proučevanje pokrajine in njenih značilnosti, temveč sem ob vsaki ugodni priliki skušala vsaj do nek meje spoznati tudi ljudi, njihov značaj in način življenja. Mislim, da je k temu odločilno pripomoglo dejstvo, da nisem potovala v skupini, kakor se dandanes pogosto dogaja, temveč na lastno pest. V daljni tujini taka oblika ni sicer najbolj enostavna in udobna, ti pa zato nudi mnogo več kakor organizirana potovanja. Obiskovalcu, ki vsaj kolikor toliko pozna nemščino, tudi jezik ne more delati posebnih težav, saj močno spominja na sosed-

na nemška narečja. Pa tudi z angleščino si tujec skoraj povsod lahko pomaga.

Do prvega stika z Nizozemsko je prišlo v starodavnem Utrechtu, kjer je bilo toliko drobnih, a zanimivih vtisov in doživetij, da jih ne bom zlepa pozabila. Mesto je nastalo že v rimski dobi, a svoj poznejši razvoj dolguje zlasti katoliški Cerkvi, saj je bil tu doma papež Hadrijan VI. Njegovo hišo sem si ogledala s posebnim zanimanjem, tembolj, ker gre za zadnjega naslednika sv. Petra, ki ni bil italijanske narodnosti. Iz virov je razvidno, da italijanski cerkveni dostojanstveniki niso marali tega papeža; očitali so mu strogost, skopušvo in celo »barbarstvo«. Mojo pozornost sta pritegnila tudi stolnica in vseučilišče z lepim renesančnim pročeljem. Katedrala, ki je zgrajena v gotskem slogu, je bila močno poškodovana v XVIII. stoletju, ko je silovito neurje porušilo osrednjo ladjo ter tako ločilo zvonik od abside. Slednja pa je tako prostorna, da so jo lahko brez vsake dozidave spet preuredili v cerkev. Po ogledu notranjščine sem se takoj povzpela na visoki zvonik, kjer sem si šele lahko ustvarila sliko o pristnem nizozemskem mes-u, kakršno sem si predstavljala po starih slikarijah. Gre za arhitektonsko ubrano celoto, kjer se značilnosti posameznih stavb, prekopi in mostovi zvesto dopolnjujejo med seboj. Nisem se mogla nagledati slikovitih, skrbno prepleskanih hiš, ki se zrcalijo v mirnih vodah mestnih prekopov. Bila je zame »nizozemska pravljica« s hišami, ki so hišice, in okni, ki so okenca... Le na obzorju sem pogrešala značilne mline, ki so vendar sestavni del holandske pokrajine.

Ko sem naslednjega dne hodila po starih mestnih ulicah, sem nenadoma za velikimi steklenimi okni uzrla množico otroških glav. Mirno in pozorno so sledili pouku v sodobno opremljeni učilnici, kakršnih pri nas še ni. Da ne bi motila malčkov, sem pospešila korak proti bližnji cerkvi, ki sem si jo želela ogledati. Žal je bila zaprta zaradi nujnih popravil. Na bližnjih vrtovih se je ravno tedaj prikazal postaven katoliški duhovnik. Zveselil se je, ko je zvedel, da prihajam s sončnega juga, pa vendarle nisem romanske krvi. Beseda je dala besedo in ko je čul o mojem poklicu, sva se oba prav kmalu znašla sredi šolske problematike. Pripovedovala sem mu o navdušenju, ki vlada pri nas za novo srednjo šolo. Hudomušno se je nasmehnil in pripomnil, da so pri njih vse to že zdavnaj dosegli. Zdaj preizku-

šajo marsikaj novega. Po daljšem, izčrpnem pomenku sem si morala priznati, da naša šola kljub vsemu še vedno caplja za evropskim povprečjem. Izkoristila pa sem priliko in mu čim temeljiteje prikazala našo manjšinsko usodo. V skoraj razkošno opremljenem župnišču, kamor sva medtem stopila, me je poslušal z izredno pozornostjo in vidnim razumevanjem. Zadovoljna sva se razšla in jaz si nisem mogla kaj, da ne bi pomislila na naše nedeljske razgovore o prečih vprašanjih.

Amsterdam me je osvojil s svojimi neštetimi, slikovitimi kanali, ki ga vsega preprezajo. To je največje holandsko mesto, saj ima že 870.000 prebivalcev. Ime je dobilo po nasipu (Dam), ki so ga v XIII. stol. zgradili ob ustju reke Amstel. Mesto se je naglo razvijalo. Že v XVIII. stol. so ga začeli smotrno urejevati ter graditi ceste, ki še dandanes povezujejo središče s polkrožno potekajočimi prekopi. Severne Benetke, kakor tudi pravijo tej prestolnici, so seveda vse kaj drugega kot njena posestrima ob Jadranu, a vendar imajo svoj skriti čar že zaradi sproščenosti in vedrine, ki dihata v tem mestu.

Prehodila sem ves Amsterdam od cerkve do cerkve, od galerij in muzejev do Rembrandtove hiše in uživala ob umetniških stvaritvah tega malega naroda, ki je toliko doprinesel k svetovni omiki. Zaradi stilne ubranosti sta mi zlasti ugajali kraljeva palača in Oude Kerk, najstarejša mestna cerkev, posvečena že leta 1306. Na lepo grajeni zvonik me je pospremil bister, živahen mladenič, ki mi je obenem razkazal zvonove in pojasnil delovanje carillona. Z vrha se mi je nudil krasen razgled na mesto, ki mu je sonce ob zatonu dajalo še poseben čar. Pred menoj je v daljavi blestelo poslopje svetovno znanega Rijksmuseuma, nekoliko bliže pa Beginjhoř, skupina starih, slikovitih hiš, ki so dolgo bile zatočišče onemoglih. Lepo je bilo videti tudi Muntoren, značilni stolp v najbolj prometnem delu mesta, pa Zuiderkerk, kolodvor in daleč v ozadju orjaške naprave amsterdamskega pristanišča.

Amsterdam

Ker me je likovna umetnost vedno zanimala, sem si naslednjega dne ogledala Rembrandtovo hišo z bogato zbirko njegovih risb in bakrorezov, ki presenečajo po svoji monumentalni preprostosti. Že tu sem čutila umetnikovo željo po izpopolnitvi in poglobitvi slikarskega izraza. Pravega Rembrandta pa sem spoznala šele v Rijksmuseumu, kjer se mi je v moči slikarskih oblik in globokem humanizmu razodela njegova edinstvena ustvarjalna osebnost. Dolgo sem strme občudovala sloviti skupinski portret Nočno stražo ter številne druge stvaritve. Tedaj sem šele razumela njegovo težnjo za likovnim poglobljanjem, ki poenostavlja izrazna sredstva do skrajnih možnosti ter s tem še bolj poudari poduhovljenost v izrazu. Rembrandt je prav gotovo eden največjih slikarjev meščanskega baroka. Tudi Rubens je name napravil globok vtis zaradi svojih sočnih barv in svobodnih potez. V njegovih verskih in mi oloških kompozicijah prihajajo do izraza zlasti fizična moč in človeške strasti. V Amsterdamu sem si naposled lahko ogledala dela dveh mojstrov, ki ju še posebno cenim. Brueghela in Van Gogha. Prvi je bil najzvirnejši slikar svoje dobe, ki je posvetil vso pažnjo opazovanju domačih razmer in življenja. Njegova umetnost govori z neposrednim jezikom o prirodnih lepota, v kmečkem okolju pa odkriva veselje in žalost. Van Gogh me je že pred leti pritegnil s temperamentnimi slikami, v katerih prikazuje sončno Provanso. Zdaj sem lahko spoznala tudi dela v temnih in temačnih barvah, ki poudarjajo bedo ljudi in umetnikovo pogosto mračno razpoloženje. Gre za izredno sugestivnega ustvarjalca, ki si je v trenutku hude duševne potrtosti končal življenje, a je vendar zelo vplival na razvoj modernega evropskega slikarstva.

Poslavljala sem se že od Amsterdama, ko je moja pozornost pritegnila gruča ljudi ob bližnjem kanalu. Iz vode so ravno potegnili fantiča, ki je bil zaradi svoje neprevidnosti pošteno moker. Razpoloženje je bilo vedro, skoraj hudomušno, nihče se ni razburjal ali celo zgražal, saj na srečo ni bilo hujših posledic. Pojasnili so mi, da so otroci tu precej prosti. Vzgojne smotre skušajo odrasli doseči s sodobnimi, psihološko utemeljenimi postopki, ki upoštevajo otrokov notranji svet, njegovo domišljijo in nagnjenja. V deželi, kjer je družin s številno deco (do dvanajst otrok) precej več kot pri nas, so taka prizadevanja zelo koristna. Že v osnovni šoli navajajo učenca k strpnosti in čutu odgovornosti, pri nadaljnjem šolanju pa se tourstne težnje še stopnjujejo.

Iz »Severnih Benetk« sem se spet usmerila proti jugu. Mimo Haarlema in Leidena me je po vodila v Haag. Vlak so spremljala na obeh straneh obširna cvetlična polja. Čeprav so mi rože pri srcu in jih precej poznam tudi v naši bližnji okolici, nisem še nikoli videla tako obsežnih površin, namenjenih izključno cvetličarstvu. Posebnost predstavljajo tudi sodobno opremljeni podolgovati cvetličnjaki, ki jih je ponekod na desetine. Vrtnarstvo in cvetličarstvo sta na Nizozemskem izredno pomembni panogi, kmetijstvo pa se je v splošnem usmerilo predvsem v živinorejo, s posebnim poudarkom na mlekarstvih izdel-

kih. Polovico vse površine zavzemajo travniki in polja s krmilnimi rastlinami.

Haag imajo nekateri za prestolnico Nizozemske čeprav je tu le sedež vlade in diplomatskega zbora. V mestu, ki je nastalo že v začetku XIII. stol., so se v novejši dobi vršila številna politična zasedanja. Tu delujeta mednarodno sodišče in mednarodna pravna akademija. Med drugo svetovno vojno je bil Haag zelo opustošen, zdaj pa ga znova krasi mogočne stavbe in široke ulice, ki so njegova posebnost. Med obiskom je bilo treba nekoliko pohiteti, vendar sem si lahko pobljže ogledala Binnenhof, mestno jedro s palačo nekdanjih holandskih grofov ter znano dvorano Ridderzaal, kjer se še vedno sestaja nizozemski parlament. Seveda nisem prezrla galerije Mauritshuis, ki sodi med najvažnejše umetniške zbirke v deželi. Tu sem se znova srečala z Rembrandtom in dolgo občudovala njegovo Lekcijo anatomije.

Nestrpno sem ugibala, kako bo ob Severnem morju, ki ga dotlej še nisem poznala. S tramvajem sem kmalu dospela v Schveningen, znano kopaljšče nedaleč od Haaga. Morje je bilo nemirno, saj je od Anglije pihal precej močan veter. Presenetili so me njegovi sivkasti odtenki in dolgi, peneci se valovi, ki so se lomili ob nizki pešeni obali. Voda je bila za naše pojme kar hladna, plavanje skoraj nemogoče, zato sem rajši ostala na suhem in opazovala kopalce. Mnogi so se sončili v zatišju za posebnimi steklenimi pregradami, drugi pa v pisanih, košaram podobnih naslanjačih, ki dobro varujejo pred vetrom. Nenadoma sem začula začegli zvok trobente. Čuvaji so s svojih stolpov opozarjali otroke, pa tudi odrasle, na naglo rastočo plimo. Gostje so se kmalu umaknili, a brez hrupa in zmešnjave, kakor bi to bilo marsikje drugod. Zvečer je pisana množica čakala, da se s tramvajem povrne v mesto. Vozila so prihajala drugo za drugim, ljudje pa so se kar sami postavljali v dolgo vrsto in dobrodušno kramljali med seboj. Tudi mladež, ki se je še pred pol ure razposajeno lovila po obali, je zdaj radovoljno sledila zgledu starejših. Nikjer prerivanja, sunkov, očitkov ali celo živčne napetosti. V hipu sem tedaj spoznala, kaj je samovzgoja in prava omika naroda. Pri nas si sposoben za življenje in nekaj veljaš, če ti uspe ociganiti bližnjega in menda je že vzgoja najmlajših usmerjena k temu cilju. Sploh sem na Severu pogosto občutila, da imata resnost in solidnost, kljub časom, ki jih preživljamo, vendarle še nekaj veljave. Težko si je predstavljati, kako dobro ti dene, če veš, da boš utrujen in lačen brez posebnih težav lahko dobil sobo po zmerni, ustaljeni ceni in te tudi pri hrani nihče ne bo skušal pretenati.

Vrhunec doživetij so zame predstavljali značilni holandski mlini, ki sem jih sprva zaman iskala v okolici Amsterdama, pa tudi drugod. Do pravih, dve sto let starih mlinov sem prišla šele na južnem Holandskem, v Kinderjiku pri Rotterdamu. Tam se je kljub silovitemu razmahu prvega evropskega pristanišča in njegove industrijske okolice nedotaknjeno ohranilo področje starih mlinov v slikoviti pokrajini, ki jo prepreza niz plovniških prekopov. Moje želje so bile naposled potešene, ko sem se lahko pobljže sezna-

Mlin na veter blizu Rotterdam

nila tudi z notranjostjo teh mlinov, ki še vedno črpajo vodo in jo pretakajo iz prekopa v prekop. Podstavek je še zidan, mlini sami pa so iz opeke in lesa, večinoma še kriti s slamo. Dandanes jih je na vsem Nizozemskem le še nekaj nad 1000, čeprav jih je nekoč bilo kar 9000, kot mi je dobrodušno razlagal stari, šegavi mlinar.

Idilčno območje mlinov, ki sem ga s takim veseljem obiskala, ni daleč od Rotterdamu. Mimo vodi s številnimi nadvozi in podvozi ena najmodernejših avtomobilskih cest: obe smeri, ki imata vsaka kar po pet cestišč, loči lepa živa meja. V neposredni bližini mesta se cesta spusti v dolg, skrbno obokan predor pod reko Maaso. Gradili so ga celih pet let in ga odprli prometu med drugo svetovno vojno, leta 1942. Maastunnel, kakor mu pravijo, je dolg skoraj 2 km, leži pa 22 m pod rečno gladino. Blatno dno so morali v celoti odstraniti in ga nadomestiti s trdnejšo osnovo. Zunanji deli so iz meter debelega ojačenega betona, ki mora vzdržati silen pritisk voda, po katerih plujejo celo prekomorniki. Gradnja mostov je tu skoraj nemogoča zaradi izredne širine rek in ogromnega ladijskega prometa.

Rotterdam, ki je drugo največje nizozemsko mesto (ima že nad 730.000 prebivalcev), je name napravil globok vtis zlasti zato, ker so Nemci že maja leta 1940 mesto s svojimi zračnimi napadi skoraj popolnoma razrušili. Zdaj se tam dvigajo najmoderneje grajene mestne četrti, pravi biser

Mlini na veter, ki so značilnost Nizozemske

avantgardne evropske arhitekture, a le malo v stran še postavljajo temelje in gradijo nove objekte na zemljiščih, kjer so se pred vojno ponosno dvigale premožne meščanske hiše. Dolgo sem zamišljena stala pred spomenikom porušenemu mestu, ki ga je oblikoval Zadkine, kipar svetovnega slovesa. Zdelo se mi je, da v duhu znova doživljam nekdanje grozote, a obenem sem občudovala vztrajnost in trdoživost teh ljudi, ki niso obupali, temveč dali mestu

po vojni nov zalet in zagon. Rotterdam je danes eno izmed največjih svetovnih pristanišč. Njegova vloga je predvsem v tranzitnem prometu: 3/4 blaga, ki prispe v pristanišče, nadaljuje pot po Renu navzgor v Nemčijo, Francijo in Švico. Promet v pristanišču je tako živahen, da kmalu pozabiš na njegovo težko preteklost in se samo diviš sodobnim napravam in urnim vlačilcem. Za obiskovalca, ki prihaja iz Trsta, je stvarnost rotterdamskega pristanišča še posebej poučna. Nehote sem pomislila na svoje rodno mesto, ki se razvija ravno v obratni smeri...

Nizozemska se mi je prikupila ne samo zaradi svojih narodnih lepot, ljubke slikovitosti in prijaznosti ljudi, ki imajo še posebej radi naše Jadransko morje, temveč tudi zaradi svojega vedrega in urejenega življenja, ki v obiskovalcu utrjuje zaupanje v človekove možnosti in njegov napredek. Holanci se namreč vesele življenja, podjejni so in z zaupanjem zrejo v bodočnost, kljub tegobam zadnje vojne in izgubi prekomorskih bogastev. Zdi se, da so za nacistične strahovlade mnogi spoznali, kam vodi zapostavljanje osnovnih človeških pravic, in si nič več ne žele kolonialnih prijemov. Postali so občutljivejši za krivice ki se še vedno godijo po svetu. Da bi človek globlje prodr v miselnost in odnose med ljudmi, bi bilo seveda potrebno daljše bivanje, a vendar tudi tako doživiš marsikaj, občutiš vzdušje in utrip dežele, njeno sodobno življenje, vse to, kar je za nas novega in različnega, vrednega primerjave in tehtanja.

DIALOG S ŠPORTNIM SVETOM

Udeležence mednarodnega olimpijskega odbora je po zasedanju sprejel papež Pavel VI. in med drugim o športu dejal naslednje...

»V krščanskem razodetju so poudarjene moralne kreposti, ki močno vplivajo k popolnosti človekove osebnosti. Šport je pozitivna prvina socialnega področja. Gojitev športa prispeva k bratstvu, k medsebojnemu spoštovanju in razumevanju. Človek je povsod isti. Pravi šport ne pozna meja, prezira diskriminacije zaradi barve ali pripadnosti k političnim skupinam. Gojitev športa na mednarodni ravni, ki najde svoj najpopolnejši izraz v olimpijskih igrah, je hvalevredni in znatni doprinos k napredku, bratstvu med ljudmi in k utrditvi idealov miru med narodi. V mednarodnih tekmah se državljani različnih držav spoznavaajo, med seboj spoštujejo, izkazujejo gostoljublje in spoznavaajo navade mednarodne vljudnosti, priučujejo se miroljubnemu tekmovanju na stadionih in v telovadnicah ne

pa spopadom bratov na bojnih poljanah. Vojna, ta največji sovražnik človeštva, je tudi prvi sovražnik vseh plemenitih in miroljubnih tekem. Fizična tekma, mora ne vrednote in ljubezen do miru so trije temelji, na katerih ima Cerkev svoj dialog s športnim svetom...«

SLAVKO

Damatožje

Mirno
in spokojno
pada Kras
v pozimski sen,
od umitih sten
odraža se
njegov obraz,
ki strmi
v prosojno
jesensko nebo.

Iz dneva v dan
je zamenil
bogati nakit
poletne prazniške obleke
z večerno haljo,
strnil veke
na oči
v spokojno spanje,
v bajne sanje
plodnih dni.

Spokajnost

Kot gruča
prosečih
stoje razvrščeni
ob beli cesti
kraški bori
in vprašujoče
mi strme
v oči:
zakaj
si nas zapustil?

Tedaj
bi ustavil čas,
toda zdaj
mi dano je le to,
da ustavim avto,
se ozrem na Kras
in strmečim borom
svoj odgovor dam:
nikoli
vas ne bom zapustil!

Tihi domovi v Nabrežini, pa tudi drugod po deželi, čakajo v spokojnosti sveti večer

BOŽIČ V AFRIKI

Ko bomo pri nas prižgali božične luči, bo prispela v Kamerun Lucija Todeschini, 30 letna učiteljica, ki je pustila šolo v Genovi in se odločila za misijonsko delo med gobavci v Kamerun. Med pet milijoni prebivalci jih je nad 42 tisoč okuženih z gobavostjo. Ti nesrečniki morajo živeti ločeno od ostalih in le na odprti jasi imajo stik s svetom. Med te gobavce odhaja učiteljica Lucija, med njimi bo živela vse življenje. Ta pokrajina je najbolj zapuščena, pa tudi najbolj potrebna njene pomoči. Učiteljica Lucija se je v svoji šolski karieri posvečala gluhonemim. Ko so na njeno mesto prišle nove moči, se je Lucija vprašala, kje so še večje potrebe, kje bi njeno poslanstvo še bolj potrebovali. Nostopila je dobo priprave in se dokončno odločila za gobavce v Kamerunu, kjer bo izpostavljena nevarnosti okuženja in nasprotovanj. Na tisoče in tisoče kilometrov bo edina belka sredi blata v deževni dobi, v zasilnih bolnicah v pragozdovih. Božična luč, ki jo bo prižgala na svoj prvi Božič med gobavci, ji bo gotovo najmočnejša opora v trenutkih nerazumevanj in težav.

M. Š.

SLOVENICUM

O slovenskem duhovniškem zavodu »Slovenicum« smo že večkrat pisali. Prosili smo za pomoč. Z jasno besedo smo pomagali odstranjati razne pomisleke in predsodke proti zavodu, ki so se pojavili tu pa tam po širnem svetu. Danes je zavod razveseljiva stvarnost in o njej pričata zanimanje za zavod in pomoč, ki jo nudijo zlasti ameriški Slovenci. Tudi tu pri nas je zamisel naletela na razveseljiv odziv. Tržaška je namreč dala za zavod že nad milijon lir.

Nanem zavoda je dati slovenskim duhovnikom višjo izobrazbo, ki je danes potrebna ne samo učiteljem v semeniščih, ampak tudi duhovnikom v dušnem pastirstvu. Zavod je že ustanovljen, a nima še svojih prostorov. Zanj je že kupljeno zemljišče blizu Rima, sedaj se pripravljajo podrobni načrti za zidavo, ki se bo takoj začela, čim bo zbrana zadostna vsota, zemljišče samo pa je že plačano.

Letos ima zavod že sedem gojencev, trije so iz izseljenstva. Gojenci so gostje v glavni hiši šol-

skih bratov. Študirajo na višjih rimskih šolah: cerkveno glasbo, teologijo (moralko), vzhodne vede, pastoralko, duhovno teologijo.

Prorektor zavoda, msgr. Maksimiljan Jezernik, je v juniju takole pisal v Ameriko: »Če bomo vsi navdušeni za zadevo in bomo zbrali vse svoje moči, smemo upati, da bomo v dobi 3. 4. let zgradili zavod in ga tudi plačali.«

Pomagajmo tudi mi, da se bo to uresničilo!

Lojze Škerl

**DR. STANISLAV LENIČ — NOVI POMOŽNI
LJUBLJANSKI ŠKOF**

DR. LENIČ,

dosedanji stolni prošt in vikar od leta 1964 ljubljanske nadškofije je bil imenovan za pomožnega škofa ljubljanskega.

Rojen 6. 11. 1911 v Cerkljah ob Krki, posvečen v duhovnika 1937., je bil takoj v začetku škofijski tajnik, po vojni pa v dušnem pastirstvu.

Gospodu pomožnemu škofu tudi naše iskrene čestitke!

STARI GRADOVI NA GORIŠKEM

*Stoji, stoji tam stari grad;
nekdanj ponosen, kmetu strah.
Sedaj bršljan ovija stolp,
stoletja čas ga ruši v prah.*

Stari gradovi po naših gričih, po večini že razpadli in v razvalinah, štrle v nebo kot neme priče nekdanjih bučnih dni in viteških časov. Starejši očanci v vaseh in mestih pod sivimi zidovi gradu znajo povedati še mnogokaj iz resnice in legende o ošabnih grofih in krutih valp-tih, o trdi skorji podložnikovega kruha, o bučnih veselica in viteških igrah, o naskokih na grajsko obzidje, ko je zlasti v puntarskih časih teklo vino v grajskih kletah in je tekla kri v podzemeljskih celicah.

Tisočletna romantika se ti razgrne pred očmi, če v duhu obišeš nekatere griče po Goriškem, kjer še stoje stari ali obnovljeni plemiški gradovi ali se najdejo vsaj njih kameniti ostanki. Koder manjkajo njih žive priče, je pa ohranjen vsaj spomin in beseda o srednjeveški dobi gradov, ki bi morali pomeniti obrambo in pravico, a so žal pomenili le prevečkrat nasilje in krivico. Zato je zgodovina gradov obenem tudi dobršen del zgodovine naših prednikov, ki so živeli ob njih blišču in soncu, še večkrat v ponižanju in senci. Danes jih je mogoče izkoriščati le še kot turistične zanimivosti.

Za malokatero gradove na Goriškem veljajo tako resnično besede: »Stoji, stoji tam stari grad...«, da stoletja čas jih je zrušil v prah kot za graščine, ki so nekoč gospodovale v starodavnem Štmavru pod Sabotinom. Po grižastih južnih obronkih te gore, znane zlasti izza prve svetovne vojne, so si zgradile plemiške rodbine že v zgodnjem srednjem veku utrjene domove. Že Langobardi so potegnili svojo obrambno črto ali »limes« z vrsto utrjenih postojank od Bele na spodnjo Sočo do morja. Zgodovinarji sodijo, da je spadal v vrsto teh obrambnih točk tudi stari Silicanum ali Solkan. Zadaj za to črto so gotovo stale na desnem bregu Soče še druge postojanke, ki so odbijale vpade tujih narodov. Približno na teh točkah so se dvigali v zgodnji fevdalni dobi stolpi in gradovi, ki so grozili v doline nad cestami ob Nadiži, Idriji in po briških gričih. Naravna lega Štmavrskih obronkov je tudi taka, da zapira severni stožer »vrat narodov«, južni je nad Rubijami, skozi katera so se valile za časa preseljevanj v 5. in 6. stoletju

barbarske trume skozi Vipavsko dolino čez Sočo v furlansko ravan. V zgodnji fevdalni dobi so gotovo stali tudi pod pobočji Svetega Valentina in Sabotina plemiški stolpi, okrog katerih so pozneje pozidali še grajske stavbe in zidovje.

Oglejmo si nekoliko geografsko lego kraja, ki je vplivala na razvoj in načine življenja v prejšnjih stoletjih na tem prelepem koščku goriške dežele.

Iz bokov Sabotina se vlečejo proti jugu do okljukov tiho klockotajoče Pevmice tri dolga gričasta stegna, ki strmo padajo v struge tega potoka in Soče. Kraj je kot ustvarjen za obrambo prehodov ob Soči, ki se prav pod Štmavrom pretoči iz solkanske soteske na goriško ravan in straži tudi prehode pod briškimi brdi. V Štmavru je bilo več gradov in tudi plemiške rodbine so se menjavale skozi stoletja druga za drugo. O gradovih ali bolj pravilno rečeno o nekdanjih graščinah ni ostalo nič, komaj še groblja na tleh. O starih fevdalcih pa in o njihovih podložnikih pričajo še stare listine in poru meneli urbarji. Iz njih se razbere, kako so nek-

danji fevdalni posestniki močno vplivali na vse življenje v okolici Štmavra, ker je bil ves ta okraj nekak svet zase, skoro ločen od briških in goriških sosedov. Zemljepisne značilnosti tega dela naše domačije, koder je segala moč štmavrskih graščakov ali njih plemiških vazalov spoznamo tudi v starih krajevnih imenih in v njih urbarialnih oznakah. Obenem bo vstajalo pred našimi očmi tudi življenje nekdanjih tlačanov pod grofovsko tlako in valptovim bičem.

Vode in hribi ločijo nekdanje plemiško ozemlje, ki je obsegalo kakih 650 hektarjev površine, na poedine celote. Izpred nove cerkve sv. Mavra plava pogled kot na razgrnjen živo pisan prt, kjer se razširja Soška dolina in kjer, po pesnikovih besedah »Soča teče tiho v temen jež«. Na desni briški griči, na levi pozdravlja sv. Katarina, tam na koncu ravnine, kjer se izgublja srebrni soški trak proti morju, se blešči v zlatem jesenskem roju kraške rebri. Na sredi pa stoji kot stražni stolp sivi goriški grad. Že tudi zaradi tega opojnega razgleda z vedno sončnih štmavrskih obronkov si je znala izbirati plemiška gospoda ta lepí kraj za svoja bivališča. Vabilo jih je tudi ugodno in zavetno podnebje, kakršnega skóro ni drugod na Goriškem. Pred severnimi vetrovi je branil štmavrske grofe ter njih tlačane ter še sedaj čuva proste kmečke gospodarje greben Sabotina. To ime je že silno staro. Zasledimo ga zapisanega v seznamu pravic in tlak goriškega grofovskega urada iz leta 1523, kjer je omenjeno, da so Solkanci dolžni pomagati pri sečnji v Panovcu in ga na gori Salutein, kar je pokvarjeno iz besede Sabotin ali v ljudskih ustih Sebtin. Na gori so izmerili v 16. stoletju okrog 319 oralov in 330 klastrov gozda, ki je bil večinoma last števerjanskih plemičev. Po dedovanju goriške grofije v prid Habsburžanov, je gozd prešel v državno posest. Državni pogozdeni del Sabotina je meril po novem približno 190 hektarjev površine, grmičastega sveta in skalnih drč je bilo kar 56 hektarjev. Poznejši štmavrski gospodarji vojvode Blacasi, Fogarji in Fonzariji so imeli gozdne parcele po spodnjih pobočjih nad Sočo. Ker je Soča vzhodna meja nekdanje štmavrske gosposčine, je vredno omeniti, s kakšnim imenom je zapisana v graščinskih urbarjih. Nahajajo se imena Aesontium, Sontium, Lisoncz, pa tudi domače ime Ysnicz ali Iznica. V dokumentu iz leta 1471, ki se hrani v dunajskem državnem arhivu, se bere, da je prejel Vid Dornberški več fevdov od goriškega grofa Leonharda in da sme »von erst am slus, genannt dy Grämma, ad dem stainpruch oberthall, als das lesbe wasser in dy Ysnicz vellet ain müll darauf zepauen«. Iz srednjeveške nemščine prevedeno se to glasi takole: »Ob reki, imenovani Grojna, više od kamnoloma, kjer ta voda vali v Iznico (to je Soča), sme zgraditi en mlin«. Gora in voda ob Štmavru imata svoja imena že izza časov pred pol tisočletjem, ko so še stali gradovi.

Štmavrsko okrožje je mejil proti Podsabotinu Hudi potok, proti Pevmi pa seveda Pevmica. Globoke brazde režejo še Močilnik, Bensov potok, Breščakov in Znariški in ločijo posamezne zaselke, ki so tako raztreseni, da komaj v enem dnevu obereš ves Štmaver, ki ga sploh ni, ker nobena skupina hiš sama zase ne nosi tega imena, ampak le ves okraj, v zgoraj označenih mejah. Pač pa so tu glavni zaselki: Farovž ali Vas, Pintaršče, Grad in Znarišče. Oznaka Grad že sama pove, kje je stal prvotni grad štmavrskih plemičev. Za ime Znarišče, sedaj preimeno v Noris, pa pravi stari domačin Figljevi Dreja, da prihaja od zbiranja vaških fantov in deklet, ki da so včasih kar znoreli pri večernih sestankih. Pa pustimo Dreji njegov prav. Večina številnih malih zaselkov nosi še danes imena po družinskih priimkih: Cibišče, Brajniki, Breščaki, Boškarji, Mežnarji. Prav tako tudi samotišča, katerim pravijo: Kacafurišče, Hledetišče, Bregantišče, Slugišče, in še druga. Spodaj v ovinku Pevmice je pa pri Malnu in pri »Štantu«. Pri teh hišah je topla in včasih divje narasla Pevmica odplavila cele kupe krhkega soldana in laporja in je izrila veliko uodrino do mosta do izliva Pevmice, ki jo kličejo Hudičeva luknja, starejši goriški meščani pa »busa del diaul«.

Vse te vasice in zaselki čmijo kot v toplem materinem naročju razoranega Sabotina z dvema vrhovoma; nad Sočo se vzpenja 537 m visoki vrh Sv. Valentin, nad Vasjo 611 metrov visoki Poklon. Omenil sem že med tlačanskimi služnostmi sekanje v sabotinskem gozdu. V 16. stoletju so ga skoraj iztrebili. Leta 1540 je pa ves pogorel zaradi suše. Veliko škodo so mu prizadejale tudi ovce in koze, ki so se tam pasle, kar zopet zvemo iz starih urbarjev, proti vrhu gore, kjer je bilo precej dobrih izvirkov, posebno eden, imenovan »Sončna voda«. Flora na Sabotinu je bila zelo različna in je slovela po svetu. Še pred osemdesetimi leti je prihajal proučevati to rastlinstvo ruski botanik, profesor Smirnov iz Odeše. Ugodna in zavetna krajevna lega, bodisi obramba, pa tudi naravnogospodarska, je privabila v Štmaver že v davnih časih prve naselnike in za njimi tudi prve fevdalne gospodarje.

Že ime Sv. Maver ali okrajšano Štmaver, ki je poleg istoimenskega griča pri Sv. Luciji na Mostu edino na Goriškem, kaže na častitljivo starost kraja. Kakor je v listinah spremenjen po tedanji šegi Sabotin v Salnatein, tako so tudi ime Štmaver pisali Sanndt Mor s pridevkom vanndter dem Sluateinberg — pod goro Sabotin. Isti pridevek »gospodje von Sannd Mor« je prešel seveda tudi na fevdalce v štmavrskem gradu in ne obratno, kakor na primer pri Dornberških grofih. Sanndt Mor se v poznejših listinah bere tudi kot Sand Maur in v 16. stoletju že skoro po naši izgovarjavi: Sand Mawr.

(Dalje prihodnjč)

SRČNI INFARKT VEDNO POGOSTEJŠI

Na žalost moramo danes ugotoviti, da je srčni infarkt zmeraj pogostejši. Verjetno je temu krivo razgibano moderno življenje, ki zahteva od človeka veliko skrbi, težav in premikanj. Nekateri pa trdijo, da je bil infarkt že nekaj zelo razširjen, le da ljudje niso točno vedeli, zakaj gre.

Kateri so glavni vzroki te bolezni, danes že skoraj vsi vemo. Nastopi najpogosteje od 50 do 60 let starosti, rajši pri moškem kot pri ženski. Napada posebno ljudi, ki so v življenju zelo aktivni. Tako zadene trgovce, izobražence, delavce. Razen telesnega in duševnega napora so obrobni vzroki infarkta tudi kajenje, alkoholizem, kava, arterioskleroza (kateri gredo vsi nasproti okrog 50 let starosti). Na anatomski podlagi je vzrok infarkta zajezev ene od koronarnih arterij ali njenih odcepov. Koronarki sta arteriji, ki prinašata srčni mišici kri in z njo hrano, zlasti kisik in glukozij. Zato se te arterije najpogosteje zaradi tromboze na arteriosklerotični podlagi. Večkrat pa moramo dodati temu »anatomskemu zaprtju« še krče arterij, ki nastanejo največkrat na živčni podlagi.

OBIČAJNI IN NEOBIČAJNI ZNAKI

Tako pride do običajnih znakov infarkta pri bolniku, med katerimi je že klasično poznana ostra bolečina v levem oprsju, ki se prenaša tudi na levo ramo, včasih po vsej levi roki vse do konca prstov. Večkrat pa se infarkt ne kaže s tem klasičnim znakom, ampak samo s prebavnimi motnjami po obilnem obedu. Pacient je zelo bled, nestrpen in razburjen. Toži, da bo kmalu umrl. V začetku se poveša srčni pritisk, ker se organizem brani s tem, da izloči več adrenalina, ki ojači srce in stisne žile, tako da se pritisk poveča in kri skuša »premagati oviro« v koronarkah. Čez nekaj minut pa se navadno krvni pritisk zelo zmanjša, ker je srce načeto in ne more več normalno opravljati svojega dela. Drugi dan ima pacient vročino, ker pridejo v krvni obtok proteične snovi in encimi, ki so nastali na mrtvem srčnem tkivu. Vsi ti znaki kažejo na infarkt, vendar nobeden od teh ni docela zanesljiv. Z gotovostjo govorimo o infarktu samo potem ko smo naredili elektrokardiogram in ko nam ta jasno kaže znake te bolezni.

STATISTIČNI PODATKI

Poglejmo zdaj socialno vprašanje infarkta. Je res infarkt danes pogostejši kot nekdanj? Ali sta važna spol in starost pacienta? Na prvo vprašanje moramo na žalost pozitivno odgovoriti. Moške zadene od 50. do 60. leta, ko nastopi pri vseh ljudeh postopno poapnenje žil.

Tudi različnih podnebnih činiteljev ne smemo prezreti pri infarktu. Tako so ugotovili, da umre za to boleznijo na Japonskem 48 do 10.000 ljudi, v Združenih ameriških državah pa kar 874. Proučevali so potem stanje pri Japoncih, ki že dolgo bivajo v ZDA. No, pri teh je bil odstotek umrljivosti isti kot je ameriško povprečje.

LAHKO SE VARUJEMO PRED TO BOLEZNIJO

Med vzroki infarkta smo videli, da bi se dalo marsikaterega odstraniti, razen arterioskleroze. Tako bi lahko premagali ambientalni faktor, življenjske navade in razvade. Predvsem pa moramo pridno zdraviti nekatere bolezni, ki so lahko poglavitni vzrok infarkta. Med temi prednjačita sladkorna bolezen in povišan krvni pritisk. Po drugi strani moramo premagati posledice arterioskleroze. Moramo se otepati čezmernega sedenja, posebno, če je to povezano z umsko koncentracijo in z razburjenjem. Z gibanjem bomo namreč porabili več energij, tako bomo premagali neravnovesje med obilnim hranjenjem in skromno porabo energij pri organizmu. Razen tega ne bi smeli kaditi ali bi morali vsaj močno zmanjšati kajenje. Ta nasvet bo prvi, ki ga bomo slišali iz zdravnikovih ust. Na žalost pa so navadno tudi zdravniki dobri kadilci. Kajenje je škodljivo zaradi nikotina, ki ima kvarne učinke na srce in tako pripomore k infarktu.

PAZIMO NA PREHRANO

Skoraj vsi učenjaki, so si edini v tem, da bi morali bolj paziti na dieto pri prehrani. Količina hrane in njena kalorična moč bi morala biti sorazmerno uravnovešena z vrsto dela. Tako bo komaj zadostna hrana težaka preobilna za uradnika. Razen tega bi morali močno zmanjšati maščobe pri prehrani. Posebno pri starosti okrog 40-50 let maščobe ne bi smele presežati štiri odstotke prehrane.

Svojevtrtno je vprašanje kolesterola. Nekoč so pripisovali veliko pozornost povečanju te vrste maščobe pri infarktu. Danes smo malo manjali mnenje v tem pogledu. Ugotovili so celo, da je normalna količina kolesterola nekako sredstvo za boj proti infarktu. Na vsak način, prevelik odstotek kolesterola ni na mestu, a ne smemo ga popolnoma izbrisati.

S pametno dieto bomo torej zmanjšali nevarnost infarkta, čeprav ga ne bomo s tem popolnoma odstranili, ker je še veliko drugih vzrokov, ki ga lahko povzročijo.

ZDRAVLJENJE INFARKTA

Dosegli smo nove uspehe pri zdravljenju infarkta. Pri pacientu je nevarna začetna faza te bolezni z že akutnimi znaki, ki ga lahko kmalu pripeljejo v smrt. Zato moramo takoj začeti z zdravljenjem. Pacient mora v bolnico, kjer mu lahko nudijo kisik, če je potrebno. Na vsak način mora biti bolnik v tej fazi pod stalnim zdravnikovim nadzorstvom. Ko bolnik premaga začetne težave, gleda lahko z zaupanjem v bodočnost. Zelo pogosto pa je bolnik obupan in ima občutek, da je največja žrtev tega sveta. Važno je, da čimprej premaga ta občutek, ki je škodljiv in neupravičen.

Nekateri znani zdravniki v Ameriki in v Sovjetski zvezi svetujejo bolniku, da gre iz postelje že po enem tednu. Večina zdravnikov sveta pa je danes še vedno mnenja, da mora bolnik za infarktom počivati v postelji vsaj en mesec. Medtem se bo zarastla v srcu brazgotina, kjer je bilo prej omrtvičeno tkivo. Zato je potreben primeren počitek in treba je čimbolj zmanjšati delo srca. Bolnika bomo lahko pustili po več tednih počitka po nekaj ur dnevno v naslanjač. V drugem mesecu bomo postopno večali čas počitka v naslanjaču. Po drugem mesecu se bo bolnik lahko sprehajal, vendar bo moral paziti, da ne bo nenadoma menjal temperature in da se ne bo preveč utrudil. Najvažnejše pri vsem tem je, da preide bolnik postopoma v normalno življenjsko dejavnost.

Tudi na dieto moramo paziti pri bolniku. V začetku bomo nudili tekočo hrano: mleko, vodo, sadne sokove. Obroki ne smejo biti obilni, ampak čimbolj pogosti. Postopoma dodajamo potem gostejšo hrano: juho, sir, sveže sadje, piškote v čaju ali mleku. Skupna kalorična vrednost naj se vrti okrog 1.000 kalorij dnevno. Hrana mora vsebovati zelo malo soli in maščob. Prehrano moramo postopoma pospešiti, vendar moramo paziti, da mora debeli pacient zgubiti na teži v tem obdobju. Če pa je že suh, se ne sme debeliti.

Kljub vsej negi je umrljivost za infarktom še vedno precej velika in se suka od 10 do 30 odstotkov. Zato nikakor ne smemo jemati infarkta preveč na lahko, ker je še vedno resna bolezen.

PRVA POMOČ

ČE NAM ZMRZNE KAK UD ALI DEL TELESA

To se zgodi, če je telo dolgo izpostavljeno prevelikemu mrazu. Najraje zamrznejo noge, roke, nos ali ušesa. Telo je treba ogrevati, a počasi. Zelo dobro je prizadeti del masirati s snegom. Poskrbi za dober krvni obtok! Osebo prenesi v toplo sobo in jo pokrij z volneno odejo.

ČE SE OBTOLČEMO

V lažjih primerih je potreben počitek in mlačni obkladki. Če je udarec močan in je pod kožo strjena kri, moramo počakati, da se kri ne razprši. Če se bojimo, da je počila kaka žilica, kličimo zdravnika, da ne nastane notranje krvavenje.

Če smo se udarili na glavo, moramo mirno počivati. Hiter okret glave je zelo nevaren.

BOŽJAST

Če prime koga božjast, si brez zdravnika ne moremo dosti pomagati. Med zobe mu dajmo robec, da si ne pregrizne jezika. Na glavo mu dajmo leden obkladek.

HRIPAVOST

Če preveč naprezamo glas, bodisi z govorjenjem ali s petjem, ali če preveč kadimo ali se prehladimo, nam postane glas hripav. Vdihujmo hlape vroče vode, v kateri smo raztopili nekaj mentola. Izogibajmo se dimu in govorimo tiho.

EMIKRANIJA

Emikranija ni navaden glavobol. Nastopa nenadoma samo na eni polovici glave in to z velikimi bolečinami. Zaužij antialergične sedative (pomirjevalna sredstva). Bolnik naj počiva, na glavo mu dajaj ledene obkladke. Emikranije se izogneš, če živiš redno, ne ješ preveč in ne preobremenuješ žolča in drobovja.

ČE SO TI IZDRILI ZOB

in se ti vname dlesen, polagaj na lice obkladke slezenovca (malve). Če rana ne neha krvaveti, lezi. Ne dregaj z jezikom v rano!

ČE TE STRESE ELEKTRIČNI TOK

Če je električni tok močan, bolnik izgubi zavest, preneha dihati in srce mu neha biti.

Bolnika položi na posteljo, odpusti mu obleko in razrahljaj pas in vse, kar bi moglo pritiskati na telo. Snemi mu čevlje in nogavice in noge položi tako, da so v zvezi z zemljo. Drgni mu prsa, roke in noge in mu daj umetno dihanje. Če je bolnik pri zavesti, mu daj močne črne kave. Če moreš, mu dovajaj kisik.

Če je bolnik prijel za žice, nabite z električnim tokom in se ne more osvoboditi, ga primi z roko, na katero oblečeš gumijasto rokavico ali jo oviješ s suho krpo. Z nogami stopi na les ali na kak drug izolirni predmet.

ZLOM

Nihče, razen zdravniških izvedencev ne more namestiti zlomljenega dela telesa. Poskrbi, da bo zlomljeni del čim bolj na miru. Položi obenj deščico in ovij z obvezo. Bolnik naj leže. Če je zaradi zloma nastala rana, je potrebna injekcija proti tetanusu.

ČE SI DOBIL INFEKCIJO

se zgodi, da okrog vboda koža nabrekne ali se vname, ker igla ali tvoja koža nista bili dovolj razkuženi. Masiraj prizadeto mesto s plosko roko.

Če si dobil injekcijo v žilo in se potem počutiš dobro, spij močno kavo in lezi.

PIK MRČESA

Mesto, kjer te je pičil mrčes, postane rdeče in zateklo. Zgodi se pa, da se začneš znojiti, tresti in ti gre na bruhanje.

Če te je pičila osa ali čebela, izvleci želo in daj na pičeno mesto mrzle obkladke. Pajkov ali škorpjonov pik ima lahko hujše posledice in se moraš zateči k zdravniku.

ZASTRUPLJENJE Z JEDMI

Če eno ali dve uri po zaužitku jedi, čutimo, da nas sili na bruhanje in nas boli glava ter se nasploh slabo počutimo, je znamenje, da s hrano nekaj ni bilo v redu. Lahko zaužijemo odvajalno sredstvo, vse drugo je delo zdravnika. Če se telo ohladi, ga ogrevajmo s segreto odejo. Zaužijmo kvečjemu močno črno kavo.

SLABA PREBAVA

Začne nas boleti glava, gre nam na bruhanje. Poskušajmo bruhanje pospešiti, če je mogoče, si dajmo izprati želodec. Uživajmo zdravo hrano, posebno poleti, izogibajmo se začimb in živalskih maščob. Če smo vroči ali trudni, ne začnimo takoj jesti, ampak počakajmo nekaj časa v senci.

IZPAHNJENJE

Zgodi se, da se ti izpahne spodnja čeljust. Primi čeljust tako, da pridejo palci na kočnike, drugi prsti pa na rob spodnje čeljusti. Braido porini navzdol in čeljust porini nazaj.

Začetnikove težave

Vsi smo kdaj bili ali pa smo še sedaj začetniki: v šoli, na delu, v poklicu, lahko pa celo v pokoju. Vsi imamo pa tudi zato marsikaj skupnega: primanjkuje nam izkušenj za uspešno vzraščanje, za prilagoditev ter za dobro osebno počutje na novem življenjskem položaju, naj bo to šola, delo, poklic, ipd.

Danes bi se radi omejili samo na težave, na katere trči otrok ob vstopu v šolo, bodisi v vrtec, osnovno ali srednjo šolo. Vse težave bi lahko razdelili na tri velike skupine: telesne, duševne ter socialne. Vse tri skupine so enako vožne in pomenijo osnovni pogoj za kakršenkoli uspeh. To pa pomeni obenem, da od pravilne ali napačne rešitve zavisi naše bodoče ravnanje.

ZAČETNIKOVE TEŽAVE

Telesne težave se nanašajo na otrokovo telo, držo, postavo, hojo, sedenje, pisanje, gledanje, branje itd. Pomislimo samo, da mora šestletni otrok presedeti po celih pet ur, kar pomeni, da presedi skoro polovico svojega dne v šolski klopi. Zato je vsako napačno sedenje usodno za njegovo rast, za njegovo hrbtenico, za njegov

način pisanja, za njegove vidne motnje. Tu — v prvem razredu — imajo svoj izvor razne ukrivljene hrbtenice, kratkovidnost, škiljavost, način človekovega sedenja ipd. Zato je vsaka »pretirana« pažnja ter nenehno opozarjanje na pravilne oblike, stoje, drže otroka vedno dobrodošla, umestna, dalekosežna in hvaležna. Če pa bomo pozabili na telesne težkoče našega šolskega otroka, smo veliki krivci: pozabili smo na to, da je pravilni telesni ustroj vsakega človeka podlaga zdravega duševnega in socialnega življenja! Vse naše naknadno delo bo podobno stavbi, ki temelji na šibkih temeljih. Zato je vsaka diskusija o tem brez vsakega pomena, že v naprej usojena na propad.

Telesne težave imajo to dobro lastnost, da jih »lahko« opazamo, le da moramo gledati in videti. Drugače pa je z duševnimi težavami, te so »nevidne«, zato pa jih moramo poiskati, smotrno gledati nanje, empirično ugotavljati. Seveda vse to ne gre brez prejšnje nekoliko teoretične priprave, ki pa jo vsak šolnik ima!

Otrok ne zmore! Za to je nešteto vzrokov (lahko pa tudi razlogov): sem spada njegova umska zaostalost, pomanjkanje jezikovnega izražanja (pri nas še posebno izrazito), govorne motnje, čustvena zaostalost (o kateri se navadno ne govori, ker je vsa naša pozornost obrnjena na umsko zaostalost!), sekundarne duševne motnje kot motnje pozornosti, spomina, tu moramo spet ločiti, kateri tip spomina oziroma, česa si otrok ne more zapomniti: dogodkov, obrazov, besed, števil; dalje zelo važne motnje prostora in časa. Čeprav je zaznavanje prostora in časa zelo komplicirano, empirično pogojeno, vendar temelji na določeni biološki podlagi, kar pomeni, da motnje prostora in časa lahko istočasno dokazujejo hibe možganovine. Slednja, to je možganovina pa se razvija, raste samo do sedmega osmega leta, zato so naše opazke o otrokovih eventualnih motnjah, ne glede na kaj se nanašajo, izredno važne: dokler je neka stvar v razvoju, lahko usmerjamo, popravljamo; pozneje je to vedno težje. Inteligentnost kot globalna sposobnost pa se razvija tja do petnajstega leta. Zato je razvoj miselnih sposobnosti, ki sestavljajo inteligentnost stvar tudi nadaljnjega šolanja (tako osnovnega kot srednjega).

Pri našem naštevanju duševnih težav začetnika bi lahko šli še dlje, kljub temu najbrž ne bi izčrpali vseh težav, ki jih je toliko, kolikor je otrok: vsak otrok pa jih ima lahko cel kup.

je že bolj ali manj družabno bitje, ne poznamo pa družbeno zrelega človeka, ki bi bil čustveno zaostal: tak človek je lahko samo odrasel otrok, kar dokazuje vse njegovo vedenje. Začetnik pri tem odraža svojo dotedanjo, družinsko, miljejsko vzgojo. Le-ta je namreč drugi pogoj (poleg čustvenosti) za pravilen socialni razvoj človeka. Pri tem obenem spoznamo s kakšno vrsto družine imamo opravka tako v kulturnem, vzgojnem kakor v strukturnem pogledu: nepopolna družina (brez očeta ali matere) se vedno odraža pri otroku, kar spet potrjuje staro pravilo, da je družina najbolj pripravna družba za vzgojo in rast otroka! Tu stopa v ospredje problem prilagojenja otroka na razred, na šolo, na učence, na učiteljico, na dane naloge, pozneje v življenju na poklic, na vsakokratno novo okolje. Prisotnost in spontanost otrokove duševnosti nam omogoča jasnejše zaznavanje otrokovih težav, kaj vse ga ovira, kaj mu je zoprno, kam ga njegova podzavestna motivacija usmerja, kam ga njegove nagonske potrebe obračajo. To so namreč korenine bodoče osebnosti, zato so ti podatki bistvene važnosti tako za spoznavanje otroka, kakor za njegovo zdravje. Mi pa imamo možnosti, ki jih vsa leta zapravljamo. Ne smemo se čuditi, če pozneje ne razumemo odraščujočega učenca; ko se nam je enkrat zmuznil iz rok, ga le s težavo, ali pa nikoli ne dobimo. Tedaj, človek ostane neznanec!

Tu smo hoteli le nakazati način ali metodo, ter opozoriti na te skrite težave. V zelo ozki zvezi z duševnimi činitelji so tudi socialne težave otroka-začetnika. Pri tem mislimo predvsem na socialno zrelost ali zaostalost začetnika. S socialno zrelostjo je ozko povezana čustvena zrelost: obe, socialna in čustvena, se pogojujeta, in sta ena odvisna od druge. Čustveno uravnovešen človek

Nikoli ne bi napisal teh misli, ko ne bi vsako leto vedno znova ugotavljal napake našega dela v horizontalni, posebno v vertikalni smeri! Zdi se mi, da imamo možnosti veliko, vse premalo pa jih uresničujemo. Vzrok tega bo najbrž v nas samih: tudi mi smo produkt podobnega ravnanja, zato kot subjekti doživljamo, smo pri tem slabi opazovalci. Biti tepen in tepsti, je pač težko!
d. f.

KRZNENI PLAŠČ

(Nadaljevanje)

Ni mogla naprej, ker so jo dušile solze. Morda je bil to učinek alkohola, a toliko da nisem z njo vred zajokal tudi jaz.

»Ne bom ga prodal. Nihče ni imel še krznenega plašča ne v moji, ne v tvoji družini. Dobil sem ga in sem ti ga podaril. Ne bomo ga prodali, ne! Kadar ti bo hudo, ga boš potegnila iz omare in se boš z njim tolažila. Delal bom nadure in zdaj pa zdaj bova šla v mesto na večerjo in takrat ga boš oblekla. Da ne boš imela občutka, da smo reveži.«

»Reveži!« je vzkliknila in v hipu obrisala vrsto solz na licih. »Kakšni reveži! Saj ni važno, če nismo bogataši, ni važno, a reveži nismo!«

Objel sem ženo in čisto vseeno mi je bilo, če to vidi policaj, ki je prihajal proti hiši. »Prav imaš, Mara, važno je, da sva se spet znašla, ti in jaz.«

»Dober večer voščim,« je pozdravil policaj.

»Boljšega si ne bi mogel želeti,« sem odzdravil.

Spoznal sem ga še kot otrok nekega pravljичno lepega večera. Trudni in lačni smo tistega večera priromali na našo najpriljubnejšo božjo pot: na sv. Višarje. Lovci, Montaž, Dobrač so se kopali v zlatih večernih žarkih. Romarjev nas je bilo zelo dosti, iz vseh krajev Primorske, bilo je to romanje eno izmed prvih povojnih, ki ni niti od daleč spominjalo na kakšen udoben izlet, saj ni bilo ne pravih prometnih zvez, ne toplih prenočišč, ne obilne hrane, da o vzpenjači sploh ne govorimo: in vendar je bilo tako lepo, tako plansko, tako »romarsko«, da smo bili resnično srečni na svetovišarskem vrhu.

No, tistega večera pred kakimi petnajstimi leti ali še več, smo se najprej ogreli s čajem, nato pa se zbrali v cerkvi. In tu sem pok. Vidmarja spoznal, oziroma prvič poslušal njegovo pridigo. Tako lepo nam je govoril, tako preprosto in obenem globoko, da nam je segalo do srca. Utrujen, pravkar ogreti s čajem, smo se ob tistih toplih besedah počutili zelo srečne.

Od takrat sem ga srečaval na mnogih romanjih, izletih, misijonih, povsod nas je s svojo lepo in prepričevalno besedo vzpodbujal, tolažil, dvigal, vzgajal. V njem smo začutili človeka mnogih vrlin, velike dobrote, globoke poštenosti. V njem smo cenili predvsem človeka, ki je zrastel iz ljudstva in živel ter delal za ljudstvo. Vedeli smo, da je izšel iz preproste, revne kmečke družine, da je v življenju mnogo grenkega doživel; da je izpil marsikatero čašo pelina, da je bil vse življenje reven, da je rad tolažil in obiskoval bolnike in starejše ljudi. Zdaj ga ni več med nami!

Postal je žrtev — kot toliko naših fantov in mož — motorizacije, ki neusmiljeno žanje smrt po naših cestah.

S hvaležnostjo se bomo spominjali njegove dobrote in njegove tople besede. Hvaležni za vse, kar je med nami dobrega napravil, ga bomo še naprej srečavali v naših spominih na romanjih, na izletih, na svetih Višarjah... Njegova ljubezen do ljudstva in do slovenskega naroda nam bosta v trajen zgled in svetel spomin. Drago Štoka

JASLICE V KORONEJSKIH ZAPORIH

Leta 1940 smo bili v celici številka 39 v koronejskih zaporih štirje priporniki. Aretirali so nas bili že poleti z mnogimi drugimi. V celici, ki je merila kake 2 x 3 metre, je bila na desni steni polica, nasproti vhodu v zidu je bilo visoko, skoraj tik stropa zamreženo in z debelimi železnimi križi pregrajeno okno. Na levi steni je bil pritrjen železni pograd, ki se ga je dalo čez dan dvigniti k steni. V kotu te stene, pri vhodu še stranišče, in to je bilo vse.

Bili smo iz različnih krajev in različnih poklicev. Marij je bil iz ulice Udine, mehanik po poklicu; on je prišel prvi v celico, zato je imel prednost do ležišča na železnem pogradu. Pavel je bil iz goriškega predmestja, invalid, vrtnar po poklicu. Andrej pa je bil visokošolec, doma iz Soške doline. Pavel in Andrej sta imela ležišče ob desni steni. Jaz, iz ulice sv. Frančiška 10 sem imel ležišče ob zidu pod oknom. Tovariši so me navadno klicali Jofež, policisti in pazniki pa »N — dieci«, po hišni številki v ulici Sv. Frančiška, kjer smo imeli v tisti dobi ilegalno shajališče zavedni Slovenci.

Po kakih štirih mesecih zasliševanja, izpraševanja, poizvedovanja, soočenja in mučenja na glavni kvesturi proti vsem tristo pripornikom iz vse naše dežele, največ pa iz Trsta, je malo pred božičnimi prazniki postalo začasno zatišje. Tako smo že v adventu peli in se pripravljali na božič. Na jaslince je mislil Pavel, ki je že prej odsedel pet let po ječah. Bil je invalid brez roke in enega očesa, a učil me je, kako se lahko tudi v celici naredi jaslince, pastirce, ovčke in drevesce iz papirja. Začela sva tako, da sva iz kruhove sredice, sline in vode napravila lepilo. Najprej sva lepila papir iz slame, ki so nam ga dajali za toaleta. Iz nje sva zlepila debelce drevescu in stene za jaslince. Ko smo kasneje dobili — menda edinokrat za te praznike paket od doma, sva imela celo barvane papirje. Posebno prav nama je prišel zeleni ovojni papir za vejice in vse okraske. Za kipce pastircev in ovčke sva zmesila maso iz krušne sredice z dodatki sline, nekaj sladkorja, cigaretne pepela, kar se je dalo gnesti in potem oblikovati. Za barvo so nama služili že prej shranjeni papirčki, ki sva jih namočila. Vse to sva skrbno skrivala do svetega večera. Pastirčke in ovce sem skrival jaz v svoji kapi, drevesce in jaslince pa Pavel za svojim ležiščem.

Popoldne, 24. smo vsi v veselem razpoloženju postavili na polici jaslince in zraven še drevesce. Sveto družino smo bili izrezali iz neke revije s pomočjo izbrušene podkvice, ki si jo je Pavel odtrgal od pete na čevlju in nam je služila tudi pri podobnih drugih opravilih. Ko smo dokončali, je bila naša celica božično prazniška in domača. Začeli smo peti vse božične pesmi, kar smo jih znali. Bil je nepozaben božični večer.

Kasneje smo izpraznili vodo v straniščni školjki in potrkali na odtočno cev. To je bil naš koronejski telefon. Sojetnikom smo voščili srečen božič. Ta koronejski obveščevalni sistem smo uporabljali že prej, a to noč je prenašal naša voščila in našo pesem. Sklonili smo se in zapeli z vsem občutkom Sveta noč, blažena noč...

Tovariši so nas slišali in so bili veseli. Posebej se nam je zahvalil naš junaški Simon Kos, ki je bil kasneje obsojen na smrt.

Pozneje so trije pazniki pregledali vse celice, kakor so določala jetniška pravila vsakega dne. Pristavili so lestev pod okno in z železno palico potrkali po železnih križih na oknih, da bi ugotovili, ali zvene čisto in jasno in da niso morda prepiljeni. Ko so opravili to važno delo, so presenečeni opazili v kotu naše jaslice. Obkolili so jih in molče opazovali. Čez nekaj časa so se obrnili do nas in nam voščili srečen božič, potem pa odšli.

Večerja je bila ta dan bolj obilna, tokrat smo segli tudi po paketih. Potem smo obsedeli vsak na svojem ležišču, razen Pavla, ki je stoje slonel na koncu police, uprt s komolcem pohabljenih roke. Ta večer nismo govorili o vojnih dogodkih, tudi nismo ugibali o obsodbah, ki jih bodo nad nami izrekli. Bil je tih večer, ki nas je sicer združil, a misli so vsakemu le uhajale domov. Potem je vzel iz žepa pismo Andrej, nato Marij in potem še jaz: bili smo pri svojih družinah...

Ko sem dvignil glavo, mi je pogled obstal na prijatelju Pavlu. Še vedno je gledal jaslice. Njegov obraz je bil izmučen, oko široko odprto, presunila me je njegova prazna leva očesna votlina. Tudi Andrej in Marij sta se sočutno zagledala vanj.

Kot da je Pavel začutil poglede na sebi, nas je pogledal in rekel:

»Veste, tudi jaz sem med tem mislil na svoje, čeprav se nihče od njih ne zanima zame, mi ne piše in ne pošilja paketov. Vseeno jih imam rad, saj so tudi oni imeli radi mene, posebno mati, dokler je živela...»

Ko sem se ponesrečil — kopal sem na njivi, zadel na granato, da me je narežila takega kot sem zdaj, le da sem bil tedaj ves krvav — je mati presunljivo zajokala, ko me je zagledala brez enega očesa in brez roke. Stisnila me je k sebi, nato pa hitela, da me je čim prej spravila v bolnišnico. Potem me je hodila obiskovat in ni vedela, kaj bi mi vsakokrat prinesla, da bi me razveselila. Nekoč je prišla z mojim bratom in sestro, takrat mi je izročila dragoceno podobo Matere božje z Jezuškom, ki jo je bila po naključju našla med vojno. Bila je ganjena, ko mi jo je dala v roke. »To je tvoje, Pavel«, je rekla. »Naj te srečno spremlja ta čudežna podoba vse življenje.« Njene besede so bile tako gotove, da nisem nikdar dvomil, da se bodo uresničile. — Vidite, o tem sem razmišljal prej. Trdno zaupam, da bomo srečno preživeli to celico in to strašno vojno.«

Skočili smo k Pavlu in ga objeli. Potem pa smo zapeli: *Leži tam v hlevcu Detece...* »Glejte, tudi Bog je bil preganjan in

BRALI SMO

»Očitno ne gre za anketo, temveč za napad, ki je v skladu z ostalim pisanjem lista in zato ne moremo razpravljati s takim pisanjem, pa čeprav dobro vemo, da bi morali pri našem listu mnogo izboljšati in da obstaja mnogo pomanjkljivosti.«

»V isti številki je objavljenih še več pesniških prispevkov, za kar se ne čutim poklicanega za oceno...«

»Celotna ocena te številke, kot tudi prejšnjih (seveda z že imenovanimi izjemami), je torej lahko samo negativna. Z izjemo enega imena in njegovih dveh prispevkov, imamo opravka samo z grobo polemiko proti matični domovini, pri čemer gre za osnovni koncept izkoriščanja manjšine za prodor proti Ljubljani.«

»Manjšina je občutljiv, kompleksen mehanizem, ki nikakor ne sme biti orodje v rokah raznih sil. Prva njena dolžnost je, da se ne pusti »instrumentalizirati« od nikogar. To pa še zlasti ne od krogov, ki ji prav gotovo nočejo dobroga.«

»Zavriniti in izločiti mora sile, ki jo skušajo od znotraj oslabiliti, ji vzeti poguma in zaupanje v lastno moč. Zato je Primorski dnevnik takemu pisanju dosedaj posvečal malo pozornosti. Izjemoma je s to oceno prelomil svoje omenjeno načelo, da pove tudi o takih pojavih jasno besedo. To pa pomeni, da ne bo pomagal širiti pojave, ki vnašajo zmedo in nezaupanje med čitatelje.«

(Bogo Samsa, Ob 15. številki Mosta, Primorski dnevnik — 26. 11. 1967)

Če se bo Primorski dnevnik še naprej ravnal po »omenjenem načelu«, nam res ni jasno, kako misli postati neodvisno glasilo vseh zamejskih Slovencev. Razumljivo, da tudi dvanaesti letnik Mladike zanj ne bo izhajal. Gre Primorskemu dnevniku res za to, da ne pomaga »širiti pojave, ki vnašajo zmedo in nezaupanje med čitatelje«, ali gre pri njem predvsem za vprašanje verziranosti (bolje: neverziranosti), kot so zapisali v Mostu? Vsekakor bi bilo bolje, ko bi se uredniki P. D. ravnali po drugih, bolj konstruktivnih načelih: da bi na primer čimprej odstranili tiste »pomanjkljivosti«, ki jih Bogo Samsa sicer priznava, a ne želi, da mu jih drugi naštevajo. Osnovna pomanjkljivost pa je nepoznanje slovenske slovnice, kot kaže spodnji primer.

Bambič: Rojstvo

»Zato lahko pričakujemo, da bo na kongresu Rumor bil v resnih težavah...«

(Bogo Samsa, Pred kongresom KD, Primorski dnevnik — 19. 11. 1967)

DVA VELIKA PEVSKA NASTOPA

GORICA

Na »Ceciljanki« v Gorici je nastopilo letos 13 pevskih zborov, med njimi cerkveni pevski zbor iz Stoblanke v Beneški Sloveniji in iz Ukev v Kanalski dolini. Pri vseh nastopih je bila opazna skrbna priprava in velika ljubezen do slovenske pesmi. Navdušenje se je stopnjevalo od pesmi do pesmi. Pri nastopu gostov iz Stoblanke in iz Ukev pa se je orosilo marsikatero oko od sreče, da smo lahko poslušali naše brate iz teh krajev in da so pripomogli k tako lepi manifestaciji naše pesmi.

Ti nastopi, ki jih organizira **Zveza slov. katoliške prosvete** v Gorici vsako leto, so najprej zelo lepo srečanje tolikih pevcev, ki v plemeniti tekmi žele pokazati svoje uspehe. Potem je koncert nepozabno doživetje in resnični užitek za množico poslušavcev. In je slovenski praznik, ko valovi melodija za melodijo, kakor jo je največkrat ustvaril slovenski skladatelj.

Ocenovalna komisija (dr. Zorko Harej, dr. Humbert Mamolo in Dušan Jakomin) je ocenila revijo takole:

»Ocenjevalna komisija na »Ceciljanki 67« hvali splošni napredek v primerjavi z lanskim tovrstnim nastopom in izraža posebno zadovoljstvo nad nastopom dveh zborov, ki sta prvič nastopila: pevski zbor iz Ukev in pevski zbor iz Stoblanke, ki sta poživila in popestrila današnji nastop. Za najlepše pevsko izvajanje smatra nastop moškega pevskega zbora »Mirko Filej« iz Gorice.«

Prirediteljem čestitamo k tako lepemu uspehu.

TRST

Tržaški pevski zbori pa so imeli svoj nastop 3. decembra v Marijinem domu v Rojanu. Nastopilo je deset zborov: z Opčin, z Bazovice, s Katinare, iz Boršta, iz Mačkovelj, Fantje izpod Grmade, mladinski zbor šolskih sester od Sv. Ivana, iz Rojana in Sv. Ivana ter Moški kvintet. Nastop je bil na lepi umetniški

ubog kot mi«, je rekel Pavel. »Ali ni to tolažilno za nas prav tu ob jaslicah?« Pavel je zamišljeno pogledal zdaj enega, nato drugega. Ko se je zazrl v Andreja, ki smo ga vsi spoštovali zaradi njegove razgledanosti in naštviranosti, ga je vprašal: »Kaj praviš, ti Andrej, o veri?«

Pogledal ga je in potem prepričljivo dejal: »Vera je velika duhovna opora vsakomur, nam v tej stiski še posebej. Kako bi dvomili o tem, če so največji misleci sveta sodili enako. Pomislite, kako ubogi bi bili mi štirje nocojšnji večer, če ne bi bil novorojeni Kristus med nami!«

Se smo govorili. Pogovarjali smo se o vsem mogočem, predvsem pa smo obnavljali spomine. Spomine na mladost, na božične večere, ki smo jih preživljali in doživljali nekoč...

Spomnil sem se, kako mi je oče postavil jaslice, ko sem bil še čisto majhen. Jaslice... Bile so stare in revne in vedno enake, a tako prisrčno domače, da se jih še vedno živo spominjam. Ker je bil moj oče za vse pripraven, nam je tudi jaslice izdelal sam iz tankih deščic in slame. Obložil jih je z mahom, ki smo ga otroci nabrali. Drevesce pa je bilo brinjevo, ker smrekovega nismo mogli kupiti. Kadar koli je oče prišel z dela ob sobotah, vedno nam je kaj prinesel, toda za božič je prinesel mnogo več: jabolka, lešnike, rožiče in orehe... Vse smo obesili na drevesce... A nekoč sem rekel, da bi imel rad tudi kamelo. Šel je, si sposodil kipec, jo prerisal na lepenko, enkrat z eno grbo, nato z dvema grbama... In imeli smo tudi kamelo. Kako neskončno lepo je bilo vse to!

Tako smo sanjarili v svojem kotu, vsak o svoji mladosti, in o svojem božiču. Pozabili smo, da smo v celici v Koroneu. Doživljali smo samo božič, mnogo božičnih večerov in smo se živo srečavali s svojimi dragimi... Bili smo eno. Vedeli smo, da nekje zunaj zvoni polnočni božični zvon. Nismo ga slišali za zidovi, a čutili smo njegovo zvenjenje.

Sveti večer v Koroneu...

RADIJSKI SPORED ZA

BOŽIČNE MELODIJE

Naši radijski sprejemniki bodo v božičnih praznikih, ko bomo manj potovali in bomo večinoma doma, odprti skoro ves dan. Božične melodije bodo napolnile naše domove. Slišali bomo najrazličnejše božične pesmi, posebej pa želimo opozoriti na tele božične sporede, ki jih je pripravil glasbeni oddelek naše radijske postaje Trst A:

NA SVETI VEČER (24. dec.) od 15.30 do 16. in od 19.30 do 20. BOŽIČNI MOTIVI

22.10 do 23.15: BOŽIČ V GLASBI

23.30 do 24.: PRED JASLICAMI (slovenske, italijanske, ameriške božične pesmi)

OB 24. PRENOS POLNOČNICE IZ ŽUPNE CERKVE V BAZOVICI

NA BOŽIČNI DAN (25. dec.) 8.30 do 9.: SLOVENSKE BOŽIČNE PESMI 10. do 11.: GLASBENE BOŽIČNE RAZGLEDNICE

17.30 do 17.55 ARTHUR HONEGGER: A CHRISTMAS CANTATA

18.50 do 19.30: Pojejo »SLOVENSKI MADRIGALISTI« pod vodstvom Janeza Boleta božične pesmi slovenskih skladateljev: Riharja, Vavhna, Cvetka in drugih.

22.55 do 23.15: poje zbor Sv. Ignacija iz Gorice pod vodstvom Stanka Jericija same BOŽIČNE PESMI

NA DAN SV. STEFANA (26. dec.): 8.30 do 9.: BOŽIČNI NAPEVI

14.45 do 15.15 božične pesmi pojeta Mahalia Jackson in Harry Belafonte 17 do 17.20: »BOŽIČNI KONCERT ZVEZE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV iz Trsta pod vodstvom Zorka Hareja in Dušana Jakomina

Skladatelj Matija Tomc z St. Maličem in U. Vrabcem

Občinstvo med koncertom v Rojanu

ravni, resen, pripravljen z ljubeznijo in skrbnostjo.

Na tem nastopu so bili razglašeni tudi zmagovalci natečaja za božično pesem, ki ga je razpisala Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu. Zmagovalce je razglasil predsednik komisije, znani slovenski skladatelj prof. Matija Tomc iz Ljubljane s primerno utemeljitvijo.

Razsodišče je prisodilo prvo nagrado **Stanku Maliču** z Opčin. Drugo mesto je zasedel prof. **Ubaldo Vrabec**, tretje pa **Aleksander Vodopivec**.

Občinstvo je toplo pozdravilo zma-

govalce. Škofov vikar, **msgr. Lojze Škerl** je čestital prirediteljem in vsem pevcem k taki lepi pevski manifestaciji in izrazil željo, naj bi te velike duhovne sile, ki nam jih je Bog dal, ne bile tudi v bodoče pokopane.

Pred pričetkom koncerta je **dr. Zorko Harej**, predsednik Zveze cerkvenih zborov, v kratkem nagovoru razložil pomen in namen revije pevskih zborov. **Matejka Peterlin** pa je povezovala pevske nastope in recitala pesmi, preden jih je zbor zapel.

Letošnji nastop pevskih zborov je

bil po organizaciji, kakor po kvaliteti, napredek od lanskega leta. Žale, da je za take nastope rojanski Marijin dom, kakor je lep, vendar premajhen. Za te velike skupne manifestacije je potrebna večja dvorana. Ne pravim, da je Kulturni dom edina, vendar sodim, da bi lahko najeli veliko dvorano za en večer, če že ni mogoče doseči soglasja v skupni upravi in lastništvu. V velikem prostoru bi prišla taka skupna prireditev še do večjega učinka.

»GALLUS« NA OPČINAH

V soboto, 2. decembra je imel mešani pevski zbor »Gallus« pod vodstvom skladatelja *Ubalda Vrabca* koncert v Finžgarjevem domu.

Pel je polifonske, umetne in narodne skladbe. Vsako pesem je dirigent na prijeten in poljuden način razložil in je bila tako vsa prireditev intimno domača, na drugi strani pa na zelo lepi umetniški višini.

Občinstvo je bilo deležno izredno prijetnega in lepega doživetja. Upamo, da bo »Gallus« priredil spet kmalu tak koncert, in da ga bodo obiskali tudi tisti številni izobraženci na Opčinah, ki so zamudili prvič priliko.

V Finžgarjevem domu je bila 23. novembra tudi predstava Štokovega »Anarhista«, ki ga je igralo Slovensko gledališče.

Slovensko gledališče igra te dni pravljico »Pepelka«. Predstavo je pripravil Jožko Lukeš. Otroci se udeležujejo predstav v lepem številu in z navdušenjem spremljajo Pepelko. Po zunanji opremi in po nastopih je sicer predstava skromna, igrajo pa glavni igralci prizadeto in v splošnem zelo dobro.

J. P.

BOŽIČNE PRAZNIKE

OD 18.50 DO 19.10 NASTOP GODALNEGA KVINTETA »PLEIADES«

27. dec. ob 18.30 »TA DAN JE VSEGA VESELJA« predavanje dr. Zmaje Kumerjeve o **BENECANSKIH BOŽIČNIH PESMIH**.

Ta oddaja je v nizu oddaj o ljudskih pesmih slovenske manjšine v Italiji, ki je na sporedu vsako 4. sredo v mesecu ob 18.30. Na te oddaje, ki odkrivajo do zdaj neznane globine ljudske poezije, še posebej opozarjamo.

GOVORJENI IN DRAMSKI SPORED

ob 11.15: Radivoj Rehar »BERAČ LAZAR«

ob 15.30 bo na sporedu Šuster Drabosnjakova igra »TA SVETI DAN — VESELI DAN«, izvaja SG

24. decembra ob 21. uri je na sporedu dramatisirana zgodba Milice Prisojnik »BETLEHEMSKI PASTIRJI«

25. dec. ob 19.30 bo predaval Rafko Vodeb O BOŽIČNEM PRAZNIKU, kako je nastal in kako ga praznujejo po svetu.

ob 20.50 je na sporedu novela VINKA BELIČIČA: »BOŽIČNA SPOVED«

ob 11.15: oddaja za namjlažše — ZORA PIŠČANČ, »ŽIVI JEZUSČEK«

26. dec. ob 10.: predavanje Rafka Vodeba o PRAZNIKU SV. ŠTEFANA.

V ostalem dramskem sporedu je več ponovitev tako za praznike kot jih je bilo v teku meseca in zato ne velja na nje posebej opozarjati.

V božičnih počitnicah, ko ne bo oddaje Radio za šole, bo na sporedu Finžgarjeva dramatisirana povest »MIRNA POTA« — v decembru 26., 27. in 29.

SODOBNA SLOVENSKA ZAMEJSKA LITERATURA (NADALJEVANJE)

BORIS PAHOR

Pahor se je rodil 1913 v Trstu, dovršil škofijsko gimnazijo v Kopru, študiral bogoslovje v Gorici, po dveh letih izstopil in 1947 dovršil univerzo v Padovi; od 1952 je profesor v Trstu.

Doslej je izdal tri knjige novel: *Moj tržaški naslov* (1948), *Kres v pristanu* (1959) in *Na sipini* (1960) ter šest romanov: *Vila ob jezeru* (1955), *Mesto v zalivu* (1955), *Nomadi brez oaze* (1956), *Onkraj pekla so ljudje* (1958), *Parnik trobi nji* (1964) in *Nekropola* (1967).

Pahor ni pognal iz slovenske literarne tradicije, ker se je od 4. razreda osnovne šole dalje vzgajal v italijanskih šolah in v bogatem italijanskem kulturnem okolju. Z uspehom je prebiral zlasti italijanske povojne neorealiste, a tudi moderne zahodne romanopisce (Hemingway, Dos Passos, Saroyan idr.). Ta šola in avtorjeva narava sama se kaže v vsem leposlovnem delu, v vsebinskem in oblikovnem gradivu. Pahorjeve zgodbe so krhke, skromne, brez epske širine in napečnosti, pisatelj jih uporablja le v toliko, kolikor mu služijo za razpravljanje o vprašanih, ki ga boljijo, za dialog med glavnim junakom/pisateljem in njegovimi sobesedniki. Dialogi so prepleteni z liričnimi vložki opisov narave, ki jih sestavljajo brezštevni pejzaži iz Trsta in okolice, a tudi iz italijanske, francoske, nemške in afriške puščave, kamor je pisatelja nasilno vrglo življenje: bil je italijanski vojak v Afriki, v več nemških taboriščih, v Franciji se je zdravil.

Pahor je izpovedovavec človekove notranjosti, njegove duševnosti, misli in čustev, izrazit novelist, čeprav piše pretežno romane. Ker je glavni junak avtor sam,

pa naj se imenuje Mirko Godina (Vila ob jezeru), Rudi Leban (Mesto v zalivu), Bojan Pertot (Nomadi brez oaze), Igor (Onkraj pekla so ljudje), Danilo (Parnik trobi nji), da ne omenjam avtorjeve biografske in v prvi osebi napisane Nekropole, se problematika vedno suče okrog lastne osebe, ki je zapletena in skozi vsa dela išče svojo polno človeško podobo; to je avtor po lastnem zatrjevanju izgubil v osnovni šoli, ko je moral po Gentilejevi šolski reformi nadaljevati učenje v nematerinskem jeziku. Pozneje se je ta podoba še skalila ob iskanju poklica in v nemškem koncentracijskem taborišču, ko je doživel vse razčlovečenje človekovega dostojanstva in pogledal smrti v oči.

Iz teh doživetij in izkušenj sta se izoblikovala dva osnovna problema, in sicer narodnostna usoda tržaških Slovencev in doživetje taborišča. Obe vprašanji se pogosto prepletata v istem delu, zdaj prevladuje narodnost (Mesto v zalivu, Nomadi brez oaze, Parnik trobi nji), drugič taborišče (Vila ob jezeru, Onkraj pekla so ljudje, Nekropola). Tema osnovnima problemoma pa je pisatelj dodal še nekaj drugih, kot je ljubezen, ki da edina more ustvariti novega človeka po strahotah zadnje vojne, borba proti fašizmu in vsem diktaturam, vprašanje vere itd.

Oblikovno so Pahorjeva dela sveža, mnogovrstna in izbrušena. »Stilu,« pravi literarni zgodovinar Matjaž Kmecl, »daje svojsko obeležje razgibana stavčna sestava, presenetljive asociativne zveze, čutno-registrativna iznajdljivost, mnogobesednost v opisu, posebno v lirskih zastranitvah, pogostna eruptivna neurejenost, v jeziku, posebno v sintaksi, pa številni regionalizmi in italianizmi.«

(Dalje prihodnjic)

Dr. K. Vladimir Truhlar - POKONCILSKI KATOLIŠKI ETOS

Celjska Mohorjeva družba je tudi letos razveselila svoje naročnike s pomembno knjigo, ki govori o sodobnih vprašanih, ki zadevajo vsakega človeka, posebej pa še katoličana, v pokoncilskem času. Knjigo dobe tudi naročniki Goriške Mohorjeve družbe. Lani je celjska Mohorjeva družba podarila bravcem Janžekovičovo knjigo **Smisel življenja**. Knjiga je težka, a tehtna in zahteva izobraženega čitavca. Letošnja, Truhlarjeva o pokoncilskem katoliškem etosu, je laže umevna, a toliko bolj namenjena najširšemu krogu čitateljev.

Doslej smo umevali smisel koncila le v poslanicah, ki jih je koncil naslovil na posamezne stanove, pa smo v svoji komodnosti radi dejali: to se me ne tiče; nisem umetnik ne politik, ne državnik, ne delavec itd. Tako smo na lep način obšli, vprašanja tedaj, ko je bilo treba poka-

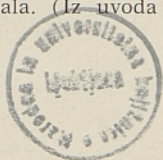
zati več razumevanja. V Pokoncilskem etosu nas pisec postavlja pred vprašanja, s katerimi se dnevno srečujemo. To so vprašanja, s katerimi se je bavil koncil, nanja odgovoril in sedaj daje smernice vsem ljudem, vernim in tistim, ki ne verujejo, katoličanom in drugim. Človeštvo stoji danes v novem obdobju svoje zgodovine. Nagle spremembe postopoma zasegajo ves svet. Spreminjevalni proces je torej globok. Ne posega le na površje človekovega življenja; ne vodi le v nove oblike dela; ne kaže se le v novih proizvodih, ki so potem kakor nova oprema življenja doma, na cesti, v tovarni, v uradu, na potovanju; ne gre le za nove vidne pojave socializacije, urbanizacije in podobnega. Spreminjevalni proces zajema tudi notranjost današnjega življenja, njegove globinske oblikovalne sile, tudi njegova najbolj skrita gibala. (Iz uvoda knjige Po-

koncilski etos). Smisel knjige je, opozoriti na novi duh, na nove poglede, na katere nas opozarjajo koncilski sklepi. Tako izobraženec in preprost človek, zasebnik in javni delavec kateregakoli poklica, bo našel v knjigi razmišljanje, ki ga zadeva, ki se tiče prav njega. Vsakdo, ki bo vzel knjigo v roko, je ne bo mogel zlahka odložiti zaradi njene zanimivosti in aktualnosti.

Mednarodno priznani teolog dr. Truhlar piše v zelo lepem jeziku in razlaga tudi težka vprašanja na preprost, razumljiv način, zato je zelo umestno, da je to delo izdala Mohorjeva družba, da bo tako prišla knjiga do najširšega kroga bravcev.

O ostalih knjigah Mohorjeve družbe in drugih izdajah koledarjev za letošnji božič bomo poročali prihodnjic.

M. S.

osebnost«. Tako misli naš povprečni delavni človek, tega mnenja smo mi, stari prosvetarji SHPZ, ki smo dr. Tončiča že v poletju 1951 (pod ZVU) zanjo izbrali, potem pa — složno z ostalimi skupinami — ustoličili s čašo penečega se vina v roki. Ko je naposled svečano odprl Kulturni dom v imenu našega novega, neodvisnega društva »Misel in delo«, ki naj bi ga lažni zastopniki polagoma privedli pod Racetovo zastavo, nam je dovolil vstopiti vanj skozi — vrata za služinčad!

H koncu še tole: Na lepljive besede se danes še kalini ne love. Živ krst se zanje več ne zmeni in tudi nas ne bodo zazibale v sladke sanje.

S spoštovanjem

Dušan Bufon, Trst

Objavili smo pismo, kot smo ga dobili, ker menimo, da ima vsakdo pravico povedati svoje mnenje. Objavili smo ga, čeprav ne soglašamo tu pa tam z ostrino, ki prej razdira kot družji. Vemo pa tudi, da predsednik ne more narediti sam ničesar in kolikor smo imeli stikov z njim, ostajamo pri sodbi, ki smo jo napisali zadnjič.

Gospodu Bufonu se zahvaljujemo za prispevek k razčiščenju nakazane problema. Skušali bomo objavljati še nadaljnja mnenja.

PODPORE

Pred kratkim sem v slovenskem levičarskem tisku bral pritožbo zaradi podpor, ki jih baje daje dežela samo nekaterim slovenskim kulturnim društvom, časopisom in revijam v deželi, medtem ko nekatere ustanove (predvsem levičarske) ne dobi o od dežele ničesar. Ker je bilo obenem omenjeno, da dobiva podporo ena sama slovenska revija, bi rad vedel, če je to revija Mladika? Rad bi tudi vedel, če dobivajo Mladika in nelevičarske organizacije v zamejstvu kako podporo iz matične domovine? Kako se sploh delijo podpore, ki prihajajo iz Slovenije?

R. S.

Na vaše prvo vprašanje moramo žal odgovoriti negativno: Mladika ne dobiva od dežele nobene podpore. Vsa podpora matične domovine pa obstaja v ustni obljubi, da smemo Mladiko pošiljati v Slovenijo.

Ali potem revija dospe do naročnika ali ne, je pa drugo vprašanje. Kolikor nam je znano, naša društva ne dobivajo podpor iz matične domovine, čeprav narede za slovenstvo v zamejstvu gotovo veliko več kot marsikateri fratelančni festival italijanskega komunističnega tiska.

STROKOVNA ŠOLA

Kaj je s toliko obljubljen strokovno šolo v Trstu? Je Mešana komisija kaj sklenila? Oče

Šola je bila obljubljena za to šolsko leto. Tržaška občina je sprejela nase bremena, ki jih mora po zakonu nositi. Ni pa bilo pristanka s strani določenih ministrstev, zato šole ni. Sedaj so o zadevi govorili na sestanku Mešane komisije, vso zadevo priporočili in nič več. Če bo šola, bo šele prihodnje leto. Ves uspeh Mešane komisije je samo v tem, da sta predsednika obeh strani sklenila, da se bosta zopet sešla prihodnje leto. Par ulic, imenovanih po slovenskih kulturnikih, pa še te v Bazovici, so posmeh v brk vsej slovenski manjšini na Tržaškem.

BOŽIČNO PRIZNANJE

Za lanski Božič je naš rojak Vinco Levstik v Rimu pred svojim hotelom prišel na izvirno misel. V hiši pod stopniščem je postavil okusne jaslice z božičnim drevsom. V kotu skriti zvočnik pa je oddajal na trak posnete božične pesmi in voščila. Izvirna zamisel je ustavljala številne Rimljane in tužce pred hotelom Bled. Lastnik hotela je prejel že drugič odlikovanje za lepe jaslice in božično ureditev hotela. Čestitamo tudi mi in želimo, da bi tudi letos bil med nagrajenci.

VATIKANSKI RADIO V SLOVENŠČINI

Na k. v. 48,47; 41,38 in na s. v. 196 m: v ponedeljek in petek ob 21.30 uri; v torek, četrtek in soboto ob 18.15 uri. Na k. 41,38; 31,10 in na s. v. 196 m: v nedeljo ob 11.50 uri.

Naslov: Radio Vaticana

Slovenske oddaje
Vaticano

10. JUBILEJNE SLOVENSKE SPORTNE IGRE

Kot smo v prejšnji številki obljubili, bomo o preostalih disciplinah letošnjih zelo uspešnih športnih igrah navedli dosežke. Zaradi pomanjkanja prostora, bomo navedli samo gole rezultate.

ODBOJKA

Člani: 1. Škamperle A, 2. Sokol
Članice: 1. Škamperle A, 2. Škamperle B

Mladinci: 1. Kras, 2. Sokol
Mladinke: 1. Cankar, 2. Opčine
KOSARKA

Člani: 1. Škamperle, 2. Doberdob
NAMIZNI TENIS

Člani: 1. Dom-Rojan (Boris Košuta), 2. Dom-Rojan (Edi Košuta)
Članice: 1. Škamperle (Neda Mijot), 2. Škamperle (Norči Zavadlav)

Mladinci: 1. Cankar (E. Mezgec), 2. Doberdob (Boris Cotič)

Mešane dvojice: 1. Zavadlav-Tavčar (Škamperle), 2. Švab-Posega (Škamperle)

Moške dvojice: 1. Boris in Edi Košuta (Dom-Rojan), 2. Tavčar A. in Posega (Škamperle)

LITERARNI NATEČAJ

1. Nadja Kriščak (Opčine), 2. Sergij Verč (Cankar)

FOTOGRAFSKI NATEČAJ

1. Boris Lovriha (Breg), 2. Selma Micheluzzi (SPDT)

LESTVICA DRUSTEV JSSI

1. Škamperle, 2. Sokol
LESTVICA NAJBOLJSIH ATLETOV
Moški: 1. Drašič Franko (Škamperle), 2. Ivan Furlanič (Škamperle)
Ženske: 1. Olga Pavletič (Škamperle), 2. Lukač Sonja (Breg)

Zaključna prireditev je bila v Kulturnem domu. To je bila velika manifestacija mladine. Prisoten je bil med drugimi osebnostmi občinski odbornik za šport Ceschia, ki je spregovoril tudi nekaj besed. Čestital je Boru k uspehu in resnosti, ki ga je vedno odlikovala.

Na slavnosti sta bila tudi olimpijca Cvetko in Štrukelj ter predstavniki športnih organizacij iz Slovenije. V imenu organizacijskega odbora JSSI je spregovoril nekaj besed Livij Valenčič.

Kot najboljša športnika v desetih letih športnih iger sta bila zasluženo nagrajena Olga Pavletič in Učo Jurkič. Kot BOR-ova predstavnik, ki sta prva oblekla državni dres, pa sta bila nagrajena odbojkaš Sergij Veljak in namiznoteniški igravec Boris Košuta.

EDI KOSUTA

Za dobro voljo

»Mamica, ko pride noč, kam gre pa luč?«

»O, sveta nebesa, otrok moj! Kako naj vem, kam gre luč, ko pride tema? To je isto kot bi me vprašal, kam gre tvoj očka, ko gre zvečer sam iz hiše.«

»Dragi moj, jaz delam petindvajset ur na dan.«

»Oprosti mi, kako je to mogoče, saj ima dan samo štiriindvajset ur?«

»Že, že; ampak vedi, jaz vstajam eno uro prej!«

»Mihec, pri vas doma se pa kregajo.«

»Ne, ne,« pravi Mihec, »samo stari oče se huduje nad mojim očetom, ker ne zna končati moje domače naloge.«

»Je tvoj stric ostal pri zavesti do konca?«

»Se ne vem, nismo še odprli oporoke.«

Vaški župnik je povabil gručo otrok v hišo in jim postregel z jagodami in sladko smetano. Ko so vse pojedli, jim je dejal: »No, otroci, ali ni lepše jesti takole, kot pa da hodite na skrivaj na moj vrt?«

»Daaaaaa,« odgovore. »No, zakaj pa je bolje tako?«

»Ker smo tukaj dobili tudi smetano.«

»Kje pa si bil sinoči?«

»Šel sem na obisk k sorodnikom.«

»Kaj pa so delali?«

»Bili so pred televizorjem?«

»Kaj so pa prenašali sinoči?«

»Ne vem, ni bilo toka.«

Med dekleti: Zelo lep je: oči ima zelene kot njegova mati in rdeč avto svojega očeta.

Očka, učiteljica me ima pa zares rada? Danes me je poslala iz razreda kar za celih dvajset minut.

Gospa kar nič ni bila zadovoljna z mesarjem.

»Ne kaže mi drugega, kot da postanem vegetarijanka. Potem me ne boste več videli.«

»Nič ne pomaga, gospa. Tudi vol je vegetarijanec, pa končno le mora priti k meni.«

Trije bratci, devet, osem in sedem let stari, so vprašali mamo, kaj hoče za god.

»Rada bi tri poslušne, dobre otroke,« je rekla mama.

»Potem nas bo pa šest,« je brž vzkliknil najmanjši.

Psihiater: »Gospod, samo ena rešitev je, to je, da se svojim težavam in nesrečam smejete v brk.«

Bolnik pa: »Nemogoče, doktor, moja žena in tašča nimata nikakega smisla za humor.«

»Koliko si pa star?« vpraša gospod fantiča.

»Šest let,« mu ta odgovori.

»Že šest let, pa si komaj malo večji kot moj dežnik.«

»Koliko je pa vaš dežnik star?«

Pozno zvečer neki moški nagovorili policaja:

»Oprostite, ali ni to hišna številka pet?«

»Ne, petindvajset.«

»O hvala, potem sem pa še trezen.«

SPOROČILA UREDNIŠTVA

Ob koncu 11. letnika se zahvaljujemo vsem sodelavcem in naročnikom za sodelovanje. Posebna zahvala vsem, ki so pomagali tako nesebično pri razširjanju revije.

Dvanajsti letnik bomo pričeli z januarско številko, ki bo izšla v prvi polovici prihodnjega meseca.

Člana uredniškega odbora in sodelavca Mladike, Drago Štoka in Silvan Kerševan sta postala doktorja. Revija jima k doseženemu uspehu iskreno čestita.

Vesele božične praznike in srečno novo leto žele

TVRDKA

Keižè

Trst, Trg S. Giovanni 1 - Tel. 35-019

Družina LEVSTIK iz Rima

lastnik hotela »BLED« in penzion »DANILA« ROMA, Via S. Croce in Gerusalemme 40 - Tel. 777-102

TRGOVINA

JOSIP TERČON

Nabrežina, Tel. 20-122

ZOBOZDRAVNIKA

Dr. Stanislav in Pavel Pavlica

Trst - Ul. Ghega 9 - Tel. 31-813

MANUFAKTURNA TRGOVINA

Josip Podobnik

Opčine, ul. dei Salici 1 - Tel. 221-090

Avto in mehanična delavnica

GRGIČ

Padriče 43 - Tel. 226-161

Izšla je pesniška zbirka Vinka Beličiča »Gmajna«. Na prodaj je v slov. knjigarnah v Trstu in Gorici.

CENA 200.- LIR

